National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

B103/c/1415

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Second class mail registration number — 1089.

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 3 (3020) XXXIII aastakäik | Neljapäeval, 12. jaanuaril 1984 — Thursday, January 12, 1984 | Üksiknumbri hind 70 senti

JAN 19 19[illegible]
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

TALLINNA „NÕIAPROTSESSIL" MÄÄRATI...

Hint 15 aastaks, kaaslased 11 ja 12 aastaks sunnitööle

STOKHOLM (EPL) — Tallinnas lõppes jõulu eel, 22. detsembril pool aastat kestnud suurprotsess Johannes Hindi ja tema kaaslaste vastu ENSV ülemkohtus. Johannes Hint, keda „Desintegraatori" direktorina eeskätt süüdistati „riigivara riisumises", mõisteti 15 aastaks, tema kaaskaebealused 11 ja 12 aastaks sunnitööle. Protsessile eelnes poolteist aastat juurdlustegevust, millele kaasa aitasid Moskvast kohale saadetud süüdistuste konstrueerimise spetsialistid prokuratuurist, kel oli kogemusi lavastusprotsessidega.

Hindi protsess oli määratud Andropovi uue korruptsioonivastase poliitika ärahirmutavaks näidiseks. Et seda rõhutada, kõrvaldati juurdlusest poliitilised osad.

Teised kaebealused olid Laine Petermann, Heino Tähiste, Uno Liik, Endel Kiisa, Jaak Kõdar, Johannes Ploom, Nikolai Berdegi, Nikolai Rjabtshikov, Aleksander Toibermann ja Heino Tammistu.

Nendest venelastest, kes nimestikus seisavad, on Rjabtshikov olnud Moskvas ehitusministeeriumi direktori asetäitja.

Johannes Hint oli protsessi ajal nii haiglane, et valvurid teda olid sunnitud sisse ja välja tassima, korduvalt tuli istung katkestada ja meditsiinilist abi kutsuda. Asja juurde kuulub, et Johannes Hint, kirjanik Aadu Hindi vend, tehniliste teaduste doktor, edukas leidur (silikaltsiidi leiutaja) kannab ENSV teenelise teadlase tiitlit ja on a. 1962 vääristatud Lenini preemiaga. Seega mees, kelle pilt ja elulugu esinevad Eesti Nõukogude Entsüklopeedias. Ta on sündinud 20. septembril 1914, seega 69 aastane, Arvestades tema nõrga tervisega, tähendas 15 aastane sunnitöökaristus temale praktiliselt surmaotsust.

Johannes Hindi süüks loeti 900 töötajaga kooperatiivse kollektiivi „Desintegraatori" heale järjele ja välissuheteni viimisel m.h. riigi kahjustamist töötajatele suurte preemiate maksmisega,

erateel teenistujatele haiglaravi kindlustamist (meditsiiniline personal sai eri tasu), meelehea maksmine ettevõtte taotluste läbiviimiseks jne.

„Desintegraator" valmistas kaht „imerohtu", mis leidsid suure tarvitajaskonna kogu N. Liidus ja millist eksporditi ka Austriasse ja mille litsents müüdi ka Lääne-Saksamaale.

Protsessil paljastus nõukogude „argielu", kus pidevalt altkäe vahetatakse teenuseid ja kaupu. Kaebealune väitis, et ta on tõmmatud intriigide võrku ja ta ei ole milleski süüdi. Prokurör loobus surmanuhtluse nõudmisest, nõudes aga 15-aastast sunnitööd, mis ka kohtu poolt määrati, kuigi advokaat Jüri Rätsep kaks päeva kestnud kaitse esitamisel väitis, et süüdistusel puudub juriidiline pädevus. Kohtupidamisest jäi mulje, et protsess on toime tulnud mingitel telgitagustel tumedatel asjaoludel. Advokaadid leidsid, et süüdistuses pole suudetud tõendada kuriteo koosseisu üheski punktis. See süüdistusmaterjal hõlmas tervelt 407 leheküljе ja prokuratuur oli „Desintegraatori" kontoris ja personali juures pidanud põhjalikku jahti tõendmaterjalide leidmiseks.

Märkimisväärne on, et esialgselt Hindi vastu tõstetud poliitiline süüdistuspunkt kohtu poolt protsessi käigus eemaldati.

Ilmselt selle tõttu, et protsess ka välismaal äratas tähelepanu ja näit. Ameerika Hääl seda refereeris.

Poliitlise osa eemaldamisega püüti rõhutada, et tegemist on majanduslike süüdlastega — ühiskondliku omandi riisujatega ja mitte mingite rahvuslike kannatajatega.

Selles poliitilises osas äratab tähelepanu siiski just esialgne süüdistus, mis tugines ühele Johannes Hindi poolt kirjutatud mõtteavaldusele. See kandis pealkirja „Mõningate 20-nda sajandi ausate inimeste tragöödia" ja kirjeldab ausa ideelise kommunisti teed just aususe tõttu selle ideoloogia vastaseks. KGB leidis kirjutise, mida oli osalt tõlkima hakatud saksa keelde, Hindi korterist ja tegi järelduse, et autor kirjutab iseenda arengust.

Kuigi Hint traktaadi võttis omaks ülekuulamistel ja seda võinuks kasutada tema poliitiliseks süüdimõistmiseks, siis ometi pidas kohus paremaks selle osa kõrvaldamist süüdistusaktist.

Ometi oli seda traktaati juba Tallinnas põranda all levitatud aastaid tagasi — aastal 1974 —

ja tarvitatud süüdistuses 1975-nda aasta Tallinna protsessil Eesti Demokraatliku Liikumise tegelaste vastu.

Tol korral polnud aga traktaadi autor veel KGB-le tuntud. Kohtu materjalides märgitakse Kodula Silvre-Mikaeli tunnistust, et Johannes Hint on autorluse omaks võtnud vestluses temaga aastal 1978.

Ka teised tunnistajad on ülekuulajatele jutustanud Hindi kommunismivastasusest ja teravast Afganistani interventsiooni taunimisest,

ta olevat lausa õigeks pidanud

kui USA president Reagani poliitikat olümpiamängude boikoteerimiseks Moskvas ja Tallinnas.

Materjalid viitavad ilmselt Johannes Hindi selgele poliitilisusele, kuigi kohus asus selle varjamisele tõenäoliselt kõrgemalt poolt tulnud direktiividel. Võib aga arvata, et just see „kadunud osa" süüdistusest tõigi talle 15-aastase karistuse. Silsteemi vastasest tehti lihtne „riigivara rüüstaja", kuigi just selles osas süüdistus oli üsnagi nõrkadel jalgadel, nagu kaitsja seda näitas. Aga süüdistuse koostajad olid tulnud Moskvast ja sellest jätkus kohtule. (K.)

Mart W. Laanemäe, „Vaba Eestlase" kaastööline, saavutas Toronto ülikoolis magistrikraadi füüsika insenerina. Sel puhul oli tema ema Erna Laanemäe Vancouverist tulnud poja suursündmusele kaasa elama. Pildil ema ja poeg tähtsal päeval. M. W. Laanemäe sai Max Blank'i Seltsi stipendiumi doktoritöö tegemiseks Stuttgarti ülikoolis Saksamaal. Foto: Vaba Eestlane

Peaminister Trudeau jätkab rahumissiooni

OTTAWA — Peaminister Pierre Trudeau jätkab oma rahuinitsiatiivi, esialgul kõneles URO's ja selle järel võimalik, et ka pikema kõnega Kanada parlamendis. Trudeau tahtis oma rahuettepanekust rääkida URO peasekretäri Javier Perez de Cuellariga 11. jaanuaril.

Washington:

Iisrael valmis väljatõmbumiseks Liibanonist

WASHINGTON — Vaatamata, et ametlikult Iisraeli valitsus eitab, on Iisraeli valitsus siiski kaalumas ühepoolset oma sõjavägede väljatõmbamist Lõuna-Liibanonist. Iisrael tegevat ettevalmistusi väljatõmbamiseks ilma et Süüria sama teeks.

Selle järsu muudatuse olevat põhjustanud järjesti suurenev kaotuste arv ja tõusev vihkamislaine kohalike araabia elanike hulgas.

Paljud Iisraeli elanikud, eriti haritlased, uskuvat, et Iisraeli asend Liibanonis ei tähenda võiduolukorda. Iisraeli peaminister Shamir ütles samal ajal, et partisanide rünnakud Iisraeli vägede vastu aeglustavat üksuste väljatõmbamist.

Iisraeli õhurünnak Liibanonis

BEIRUT — Iisraeli sõjalennukid sooritasid hävitava löögi Ida-Liibanoni linna Beelbeki vastu, surmates 100 ja haavates 400, ütles Liibanoni riiklik raadio. Ründjate eesmärgiks oli „Iraaniga seotud terroristide baasid, treeningu ja manöövrite alad", mida on kasutatud rünnakuil Iisraeli vastu, nagu ütles Iisraeli esindaja.

Tabamusi said ka kaks küla Baalbekist lõunas, üks asula linnast idas ja Wavell palestiinlaste põgenikulaager. Kõigis asulais elavad islami amalliikumise liikmed ja shiite muhameedlased, keda peetakse süüdi pommiatentaatides Ameerika ja Prantsuse sõdurite vastu, mida viimased on siiski seni eitanud.

Beiruti raadio ütles, et pommirünnak teostati sabotaazhiks võimalikule USA ja Süüria lähenemisele,

mis võiks järgneda Damaskuses USA ltn. Goodmani vabastamisel pastor Jacksoni aktsiooni tõttu.

Nende paranevate suhete hävitamine olevat olnud Iisraeli aktsiooni tõeliseks põhjuseks.

Kuigi Iisrael väitis, et kahjustusi tehti terroristide keskusele, leidis Rahvusvaheline Punane Rist surmasaanute ja haavatute enamuse olevat naised ja lapsed.

Ka päev varem pommitasid neli Iisraeli lennukit palestiinlaste eesmärke Beirutist idas asuvas mägestikus

kättemaksuks okupatsioonijõudude vastu tehtud rünnakuile Liibanonis.

Damaskuse raadio teatel neli tsiviilisikut said haavata.

USA lendur sai koju

DAMASKUS — USA demokraatide presidendikandidaat pastor Jesse Jackson külastas kahel korral Süüria president Hafez Assadi, katsudes saada vabaks USA lendurit ltn. Robert Goodmani, kes lasti alla Liibanoni kohal kuu aega tagasi ja keda Süüria lubas pidada seni sõjavangina, kuni USA lahkub Liibanonist.

Lähemate vestluste järel president Assad otsustas vabastada Goodmani lootusega, et lenduri vabastamine teeks ameeriklastele kergemaks Liibanonist lahkumise.

President Ronald Reagan oli alul vastu Jacksoni missioonile Süüriasse minekuks,

aga lenduri vabastamise järele ütles, et see oli vähendanud pinget, mis võib viia kõikide välisriikide üksuste väljaviimisele Liibanonist.

Mõnes ringkonnas on Jacksoni missiooni peetud siiski Moskva võiduks, kellelt saadud loaga olevat Assad oma otsuse teinud.

Anglikaanid arvestavad moodsa ajaga

LONDON — Anglikaanide Inglismaa Kirik on aktsepteerinud enne abiellumist oleva seksuaalse vahekorra kui moodsa ja elulise fakti.

T.E.V. ÜHINGU
31. AASTAPÄEVA PIDU

Laup., 28. jaan. 1984 kell 7 õ.
Toronto Eesti Maja suures saalis

Eeskava: Toronto Eesti Meeskoori topelt-kvartett
Bariton ESKO LUKSEPP

Einelaud ☆ Baar ☆ Loterii

Tantsuks G. ILTALI ORKESTER

Laudade reserveerimine: J. Kirsipuu, tel. 481-5793 õhtuti
Pääse $8.— isikult

SAARLASTE KÜÜNLAPÄEVAPIDU

toimub Eesti Maja suures saalis 4. veebruaril 1984 kell 7 õhtul

KOGUNEME JA VEEDAME HUBASE ÕHTU KOOS SÕPRADEGA!

Tantsuks mängivad V. GUSTAVSONI ORKESTER ja KÜLAPILLIMEHED

Eeskava ☆ Baar ☆ Loterii ☆ Einelaud

Laudade ettetellimiseks helistada: Pilvi Niit, 223-3469 õhtuti.

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1984. AASTAKS!

Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — tellige „VABA EESTLAST"

Tellimiskupong lk. 3

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

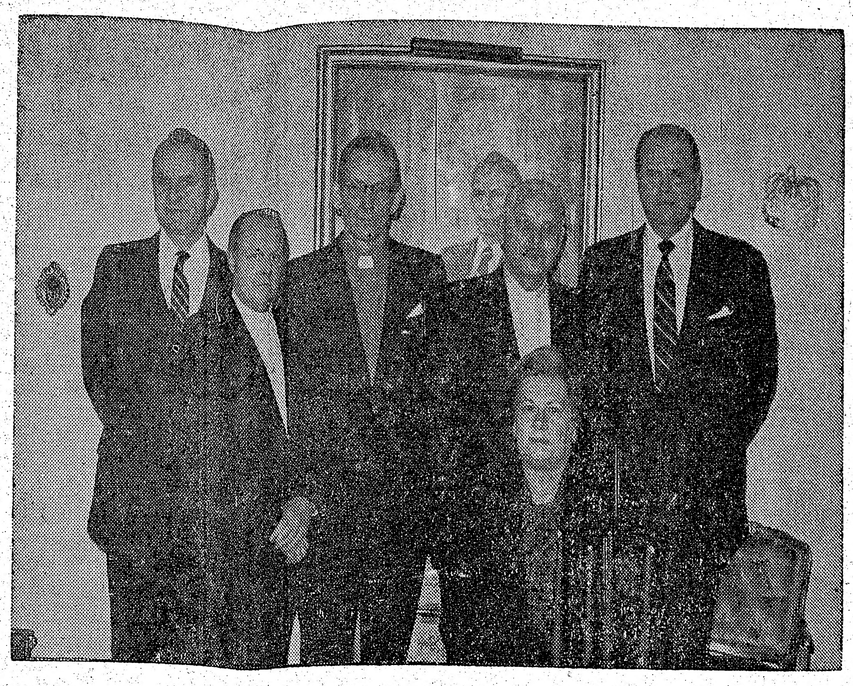

Eesti vaimulikke traditsioonilisel uusaastavastuvõtul E. V. aupeakonsul I. Heinsoo kodus. Pildil vasakult aupeakonsul I. Heinsoo, praost A. Taul, õp. A. Roost, õp. E. Heinsoo ja õp. U. Petersoo, ees aupeakonsuli abikaasa Margot Heinsoo. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Kanada peaminister Pierre Trudeau pühendas oma uusaasta läkituse eranditult rahukampaaniale, kõneledes maailmarahust ja selle saavutamise võimalustest. Esitades oma retsepti maailmarahu kindlustamiseks ütles peaminister muuhulgas:

„Selleks, et vähendada umbusaldust ja hirmu, mis blokeerib teed rahu saavutamiseks, peavad mõlemad pooled esmajoones nõustuma teineteisega rääkimiseks. Rahu tuleneb tahtest õppida elama teineteise kõrval, kui mitte harmooniliselt, siis vähemalt teineteist respekteerides."

Need on kahtlemata väga ilusasti ja voolavalt ritta pandud ning suurest idealismist kantud soovid, kus mõlemate poolte all on mõeldud eeskätt Ameerika Ühendriike ja N. Liitu. Kuid kui Trudeau räägib teineteise vastastikusest respekteerimisest, siis jätab ta kahjuks selgitamata, kuidas on võimalik respekteerida ja lugu pidada rezhiimist, kelle minevik on lakkamatu vallutuste, okupatsioonide, küüditamiste, vägivallategude ja terroriaktsioonide ahelik.

Praeguses rahvusvaheliselt pinevas olukorras on mõeldav, et N. Liidu ja Ameerika Ühendriikide vahel taotletakse läbirääkimisi, mis varematel katsetel teatavasti on andnud väga vähe positiivseid tulemusi, kuid meie ei saa ühelgi juhul rääkida sellise rezhiimi respekteerimisest, kes alles hiljuti andis oma jahilenduritele käsu Korea reisilennuki allatulistamiseks, mille pardal sai surma ka kanada reisijaid, kes hävitab oma okupatsiooniarmeega praegu hoolimatult ja jõhkralt Afganistani vaeseid talupoegi ja mägielanikke ning kes saadab orjalaagritesse või hullumajadesse iga isiku, kes julgeb rääkida inimõigustest ja Helsingi kokkulepetes antud lubaduste täitmisest.

Sõna respekt tähendab aukartust ja lugupidamist ja kui me nõukogude vägivallarezhiimi hakkame sellel alusel kohtlema, siis satub rahukampaania kahjuks väga kõveratele ja libedatele teedele.

☆

Kui Iisraeli peaminister Yitzhak Shamir möödunud detsembri keskel Washingtonis president Reaganiga nõupidamised lõpetas, siis oli tal põhjust üliröömsalt Jeruusalemma tagasi sõita. Ta lootused ei olnud täitunud 100- vaid 200-protsendiliselt, kuna president lubas suuremeelselt kõik Iisraelile sõjaliseks otstarbeks antud laenud muuta puhtakujulisteks toetusteks ning nõustus tulevikus arendama Iisraeli ja Ühendriikide vahel tihedat sõjalist koostööd. Miks president Reagan oma lubadustega nii kaugele läks ja sellega Ühendriikide vastuolusid kõigi araabia riikidega suurendas, on jäänud selgusetuks. Lugu on seda tumedam, et Shamir omalt poolt ei teinud ameeriklastele mingeid kontsessioone.

Kuid nüüd selgub, et Shamiri ja Reagani kokkulepetes leiduvad siiski lüngad, mis tekitavad muret ja meelepaha Jeruusalemmas. Asi algas Palestiina Vabastamise Organisatsiooni juhi Arafati ja tema 4000 sõjamehe evakueerimisega Liibanonist teistesse araabia maadesse. Pärast Liibanonist lahkumist kohtus Arafat Egiptuse presidendi Hosni Mubarak'iga ning Ühendriikide välisministeerium võttis kohe asjast kinni, tembeldades Arafati Kesk-Ida rahuaktsiooni läbiviimisel võtmemeheks.

See jutt ei meeldinud sugugi Shamirile ja tema nõuandjatele, kelle arvates Arafat on verine terrorist. Jeruusalemmas on jõutud arusaamisele, et vaatamata Shamiri suurele edule Washingtonis toimunud nõupidamistel valitsevad Iisraeli ja Ühendriikide Kesk-Ida poliitika vahel siiski suured erinevused. Iisrael lootis, et Arafati lahkumisega Liibanonist on antud tema liikumisele surmahoop, kuid nüüd tuleb Ühendriikide välisministeerium avalikkuse ette väitega, et Arafat on rahu organiseerimisel väga vajalik mees, eriti veel kui tal õnnestus likvideerida oma lahkhelisid Egiptuse presidendiga, kes annab Arafatile oma toetuse.

Näib, et president Reagan ei ole loobunud täielikult oma suurest rahuplaanist, mis taotleb Iisraeli

(Järg lk. 3)

Balti probleemid Ottawas

Neid juhuseid ei ole palju, kus balti rahvusgruppide ja keskorganisatsioonide esindajatel on võimalik diskuteerida Kanada välisministeeriumi esindajatega või valitsuse liikmetega siiralt eesti, läti ja leedu rahvaste probleeme ning taotleda Kanada abi Läänemere rannikul elavate vene okupatsiooni alla surutud rahvaste olukorra kergendamiseks. Sellised kohtumised toimuvad peamiselt Balti Õhtute sündmuste raamides või enne föderaalparlamendi valimisi, mil kõik poliitikud on vilkalt liikvel ning on valmis kannatlikult kuulama ka selliseid probleeme, millede vastu nad valimiste pikal vaheperioodil huvi ei tunne.

Arvesse võttes seda tagasihoidlikkust balti küsimuste suhtes, oli üldsusele teataval määral üllatuseks kui Kanada välisministeeriumi N. Liidu ja Ida-Euroopa osakonna esindajad Balti keskorganisatsioonide esindajad 15. detsembril Ottawas vastu võtsid ning neile Kanada vaatevinklist lähtudes balti probleeme selgitasid. Nagu mähtub eesti ajakirjanduses toodud informatsioonist olid kõne all terve rida praegu päevakorral olevaid balti rahvaste probleeme siin- ja sealpool raudeesriiet ning ministeeriumi vastavate osakondade juhatajad katsusid neid küsimusi nii palju valgustada kui see Kanada delikaatsest välispoliitilisest positsioonist lähtudes võimalikuks osutub.

Antud seletustest jääb mulje, et Kanada ajab Balti riikide küsimuses reserveeritud ja üliettevaatlikku poliitikat, katsudes vältida kõiki võimalikke aktsioone ja samme, mis võiksid Moskvat ärritada. See sordiini alla surutud joon käis läbi nende küsimuste käsitamisel, mis võiksid kergendust tuua kodumaal elavatele eestlastele, kuid see tagasihoidlikkus domineeris ka balti konsulite staatuse küsimuse valgustamisel.

Euroopa julgeolekukonverentsidel ei ole Kanada ilmselt lahkunud oma „vaikse diplomaatia" taktikast, lootes venelaste juures rohkem saavutada järjekindla ja aeglase survega kui jõulise frontaalrünnakuga. Selle taktika eduküses tekib siiski põhjendatud kartus, kuna venelased on kõrvaldanud teatavasti N. Liidus avalikust elust kõik need inimesed, kes on Helsingi kokkulepete põhjal nõudnud inimõiguste rakendamist. Need julged õigusenõudjad on sunnitud oma ülejäänud elupäevad veetma Siberi orjalaagrites või vaimuhaiglates ning nad on tunnistatud riigivaenlasteks. „Vaikne diplomaatia" ei ole andnud positiivseid tagajärgi ka perekondade taasühendamiseks, kuna välisministeeriumil on õnnestunud viimase viie aasta jooksul ühendada ainult kahte balti päritoluga perekonda. Nii võib siit ilma pikemata järelduse teha, et see venitamise ja vaatamise poliitika ei anna kaugeltki neid tulemusi, mida Kanada välisministeeriumis loodetakse ja arvatakse.

Omamoodi huvitava seletuse andsid välisministeeriumi esindajad Balti riikide konsulite staatuse küsimuses Kanadas. Eesti ajalehtedes avaldatud Eestlaste Kesknõukogu Kanadas informatsiooni kohaselt on välisministeerium põhimõtteliselt nõus Balti riikide konsulitele täielikke õigusi andma, kuid ministeerium ei saavat siin otseselt midagi teha ja asi tuleks viia poliitilisele pinnale, võttes kontakte parlamendiliikmetega. Informatsioonist ei selgu, kui ulatuslikult neid kontakte tuleks taotleda ja milliseid tulemusi see annaks kui Balti keskorganisatsioonide esindajad seda küsimust diskuteeriksid ühe või teise mõjuvõimsa parlamendiliikmega. Meie teadmisel on neid kontakte sageli võetud, eriti Balti Õhtute raamides, samuti on eestlastel, lätlastel ja leedulastel selles küsimuses sageli läbirääkimisi olnud Kanada keskvalitsuse liikmetega. Asi ei ole aga vaatamata paljudele lubadustele kübetki paigast nihkunud.

Praeguses olukorras on Balti aukonsulitel selline staatus, mis annab neile ainult osaliselt diplomaatilised õigused. Tundub, et Kanada valitsus oma „vaikiva diplomaatia" raamides on loonud olukorra, kus Balti riikidele ja rahvastele on antud näiliselt oma esindajad, kellede tegevus piirdub siiski peamiselt oma rahvusgrupi raamides tegutsemisega, kuna väljaspoole seda kitsast sektorit nende võimupiirid ei ulatu. Venelased on nähtavasti sellise menetlusega nõustunud, kuid vaevalt nad jääksid vaikselt pealt vaatama, kui Kanada valitsus annaks praegustele Balti aukonsulitele täisdiplomaatilise staatuse.

Tundub, et konsulite staatuse küsimust peaksid Balti keskorganisatsioonid katsuma omavahelises koostöös lahendada, kuna ühiselt tegutsemine annab ettevõetud aktsioonidele suurema jõu ja kaalu ning sunnib poliitilisi parteisid balti rahvusgruppidega ja nende huvidega arvestama. Eriti oluline on konsulite küsimust esiplaanile tõsta enne lähemas tulevikus toimuvaid üldvalimisi, kuna valimiskampaania ajal vaatavad parteid ja nende kandidaadid laiemalt ringi ja arvestavad ka väiksemate rahvusgruppidega. Sealjuures tuleb aga kindlasti vältida pinnapealseid lubadusi, kuna neid on antud varemgi valimislahingute ajal ja pärast unustatakse lubadused sama kiiresti kui need anti.

Võttes arvesse konservatiivide partei välispoliitilise eksperdi ja parlamendiliikme Sinclair Stevensi pooldavaid seisukohti Balti riikide konsulitele täielike õiguste andmise küsimuses, peaksid balti keskorganisatsioonide ja Balti Liidu esindajad tulevikus tõenäoliselt konservatividega selles küsimuses tihedamaid kontakse sõlmima ja eriti enne valimisi seda küsimust leegitseva tulega pidevalt kuumutama. Stevensi seisukohad balti rahvusgruppide esindajatele Ottawas olid igatahes kaugeleulatuvad, kuna ta lubas selle küsimuse ise parlamendis üles tõsta, kui välisministeerium selleks samme ei astu.

Ottawast saadud informatsioon aitas nii mõneski küsimuses hajutada udu nende probleemide ümber, mis huvitavad siinseid eestlasi, lätlasi ja leedulasi. Kuid see informatsioon andis ka kinnituse, et meil siin Kanadas on vaja teha väga palju selgitustööd enne kui Balti riikide ja rahvaste probleemist täielikult aru saadakse ning nendele siin vajalikku abi pakutakse.

K. A.

Rootsi ajaleht kirjutab:

Okupatsioonist nüüdses Eestis

Teie kätes on eesti kultuuri saatus

„Eesti argipäev" on tagasihoidlikuks teemaks Sydsvenska Dagbladeti 14. oktoobri joonealusele, mille autor Christian Braw on jälginud soome suurlehe Helsingin Sanomat veergudel toimunud omamoodi debatti lehe toimetusliikme Seppo Heikinheimo ja temale vastama pandud kultuuritegelaste vahel okupeeritud Eestist, millest kirjutasime meie ajalehes umbes aasta tagasi.

Christian Braw ütleb viimase osa kohta selgelt välja, et vastus okupeeritud Eestist oli seda laadi, et vaevalt on uskuda, et allakirjutanud viis nimekat inimest seda ise oleksid kirjutanud. Ta ütleb: „Kõige tõenäolisem on, et see kirjutati mõne parteifunktsionäri poolt ja siis esitati nendele viiele allakirjutamiseks.

Kirjas minnakse nimelt suurelt osalt mööda nendest küsimustest, millele Heikinheimo tähelepanu juhtis. Peale soome ajakirjaniku laimamise sisaldab kiri ainult vähemat huvi pälvivaid statistilisi andmeid.

Nii näiteks nimetatakse, et igal aastal ilmub Eestis 1300 raamatut, ent ei märgita, mis laadi teosed need on.

Mingi seemnekataloog või kommunistlik broshüür võib ju samuti olla raamat, ilma et see midagi juurde annaks selle maa kultuurile."

Braw konstateerib, et kõnealusele kirjale tuli vastus Helsingin Sanomate toimetusele 15 eesti teadlase poolt, kes aga loomulikel põhjustel oma nime ei saanud avaldada. „Asjalikkus nende avalduses tõendas selle ehtsust," arvab Braw, kes edasi annab ka andmed arengu kohta Eestis, kust Heikinheimo andmetel 60 protsenti rahvuslikust sissetulekust maalt välja läheb ekspordina ja maksudena okupatsioonivõimule. Christian Braw jätkab:

„Okupatsioon ei ole aga ainult majandusliku ekspluateerimise küsimus. Okupatsioonivõimu püüdluseks on ühtlasi murda rahvuslikku teadvust rahvastiku ümberpaigutamistega. Arvestatakse, et praegu on ainult 64 protsenti rahvastikust eestlased. Ülejäänud 36 protsenti peamiselt venelased.

Peamiselt on vene elanikkond kontsentreeritud linnadesse. Narvas on 73 000-ndest elanikust ainult 3 500 eestlased.

Pealinnas Tallinnas on vaid pooled eestlased. — Taolisi püüdlusi on märgata ka kultuurielus. Kõik filmikäsikirjad tulevad tõlkida vene keelde ja saata heaks kiitmiseks Moskvasse . . ."

Christian Braw juhib tähelepanu veel sellele, et kuigi läänemaailma klassikuid ilmub tõlkes, siis moodne kirjandus leiab vaevalt tõlkimist. Piibleid on järel vaid veel iseseisvuse ajast. Vene keele õpetamine on eriti intensiivne ja gümnaasiumis on vähendatud selle arvel inglise keele tunde. Ent kõigile ponnistusile vaatamata on vene keele oskuse protsent tagasi läinud 1970-nda aasta 29,2-lt 25,4-le 1979. Eesti saateaeg televisioonis on 6 tundi päevas, kuna venekeelseid saateid on kokku 27,2 tundi. Partei otsuse kohaselt on vene keeles kirjutavatel autoritel kirjastamisel eesõigus. Kirjanikel ei ole peaaegu võimalusi saada ladina kirjaga kirjutusmasinaid.

Autor refereerib ka 15 eesti teadlase vastuskirjast tõsiasja, et Eesti on Nõukogude okupatsioonides kaotanud viiendiku oma rahvastikust ja lisab, et Rootsi osas oleks selline aadrilaskmine tähendanud 1,6 miljoni inimese kadumaminekut.

Kui meeles pidada, et enamus nendest olid aktiivses eas ja vastutavatel kohtadel,

siis võib ette kujutada, milline on meeleolu selles ühiskonnas.

Suurtes joontes on kogu juhtiv kiht kõrvaldatud: poliitikud, ajakirjanikud, pedagoogid, akadeemilise haridusega inimesed, ametnikud, sõjaväelased, omavalitsuste ja ametiühingute tegelased, kunstnikud ja kirjanikud. Võib ju aimata, milline on nende kvaliteet, kes asemele on astunud.

„Nõukogude poliitika Eestis on tabanud mitte ainult rahvast üldiselt, vaid ka kommunistlikku parteid ennast.

1978 tagandati partei esimene sekretär Ivan Käbin ja asendati Siberis sündinud eestlase Karl Vainoga, kes ainult vaevaliselt kõneleb eesti keelt.

Liiduvabariigi vormiline autonoomia on viimastel aastatel muutunud üha rohkem sümboolseks," kirjutab Christian Braw ja jätkab:

„Esijoones on kaks tegurit mõjunud selles suunas. Intensiivne Baltikumi militariseerimine, mis on kaasa toonud vene sõjaväelaste ja perede sissevoolu. Teiseks teguriks on hiiglaslikud tööstusprojektid, millised on nii omased Nõukogude majandusele. Need ei too kaasa ainult ulatuslikku miljöö rikkumist, vaid ka suurte võõraste rahvastikuelementide kogunemist. Näitena toovad need 15 allakirjutajat Muuga sadama ehitamist Tallinna juures, kuhu on arvestatud umbes 20 000-pealine väljast tulev elanikkond.

Need viisteist lõpetavad mõnede sõnadega, mis oma lihtsuses annavad pildi eesti argipäevast: „Kõik eestlased, kes elavad Nõukogude Eestis, peavad töötama, mõtlema ja looma mitte mõteldes ainult endile ja rahva hüvangule, vaid ka võõrastele rõhujatele. Iga päev peame me tegema otsuseid kui palju ja mis ulatuses me tohime end alla heita, painduda, teha kaasa, millistele paberitele me oma nimed alla kirjutame. Ja meie valitsejad ei väsi meie ahelate pingutamisest ja uute ohvrite nõudmisest. Ei ole kahtlust et ka Soome seisab samataolise valiku ees. Kui palju peavad nad kuulama Suurt Sõpra, milliseid ohvreid talle tooma? Võibolla on neil veel aega oma saatust otsustada suurema otsustavusega kui see meil on olnud võimalik". EPL

Rootsi varjendid tuumakatsetustele

60-inimese rootsi varjendeid hakatakse testima tuumarelvadega. Seda mitte Rootsis, vaid USA-s, kus peale Rootsi võtab osa ka Norra oma varjenditega, pluss veel mõned Euroopa riigid.

Varjendeid testitakse tavaliste pommidega ja suurtükimürskudega, kuid ka väikeste taktikaliste tuumarelvadega. Civilförsvarsstyrelsen on seniajani arvestanud tuumarelvadeplahvatuse mõjuga vaid teoreetiliselt.

Tahetakse näha, kuidas plahvatusele peavad vastu varjendite laed, uksed, põrandad ja ventiilid. Meditsiiniline ekspertiis oletab, et tuumaplahvatuse mõju inimestele saab samuti uurida — kuigi varjendeis pole plahvatuse ajal inimesed, vaid nukud.

Tuumakatsetusteks on Civilförsvarsstyrelsen saanud valitsuse loa ja 1,2 miljonit krooni. Katsevarjend projekteeritakse Rootsis koos Foa'ga ja Fortifikationsförvaltninguga. Seepeale sõidavad viis eksperti USA-sse kus kohalikud tsiviilkaitsevõimud ehitavad rootsi varjendi vastavalt ekspertide juhistele.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

14. ja 15. jaan.
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

21. ja 22. jaan.
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

Gaidide Talihari '84

Neljateistkümnes Taliharja pidu ootab külalisi 29. jaanuaril 1984 Eesti Maja suures saalis, algusega kell 15.00. Nagu alati, tagab sellest üritusest osavõtt hubase ja lõbusa õhtupooliku kireva eeskava, loterii ja kohvilaua abil. Peo puhastulu on seekord ettenähtud ESTO-84 raames toimuva suurlaagri ettevalmistustööde läbiviimiseks.

Tulge kaasaelama noorte rõõmudele, südant soojendama sõpruses ja lühikest talvepäeva pikendama küünlavalgel.

Ootame teid! Teretulemast!

Inga Toomes, gdr.

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki

☆ **31 aastat tööpraktikat** ☆

Tel. 533-9334

Lugeja kirjutab:

Eesti juubelilipp ja ESTO-84

ESTO-84 ühtub eesti lipu sajaaastase juubeliga, mistõttu eesti lipp peab saama rahva vabaduse sümbolina esikoha neil pidustusil. Tuleb anda tunnustus ESTO-84 juhatusele senise lippude ettetellimise korraldamise eest.

Täiendusena näeks, et tellitud juubelilippudel oleks kinnitatud erilised juubelimärgid, seega lisanduks lippudele suveniirne väärtus. Juubelilipp on sobivaks kingiks vastava kinkekaardiga Vabaduspäevaks, sünnipäevaks, „soolaleiva" toomise puhul ja külastavaile ESTO tuttavaile, mida saab peale ESTO't väljavahetada ESTO'l osalistunud lipu vastu.

Kuna ESTO peaülesanne on Eesti vabadusnõude avaldamine, siis tuleks Rootsi ESTO eeskujul need sajad lipud viia pealinna Ottawasse tähelepanekuks välissaadikuile ja saatkondadele, välisajakirjandusele, sest provintsi „raatuseplatsil" või sadamakail (Baltimore '76) ei saavuta me oma eesmärki. Kuuldavasti korraldatakse turistiringsõit Ottawasse, miks mitte kasutada seda võimalust ühiseks lippude massdemonstratsiooniks ja samaaegselt väljasttulnud võiksid külastada oma asukohamaa saatkondi, tutvustades ESTO't ja meie vabadusnõudmist.

Aternatiivina oleks sõit korraldada Ottawasse „Vaba Olümpiaadi" raamides koos teiste vabadust taotlevate rahvustega, sest ühenduses on jõud.

Tagaplaanil olija

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

okupatsiooni lõpetamist Jordaani jõe läänekalda aladel ning anda need autonoomse üksusena Jordaania kontrolli alla. Selle plaani on Iisrael kategooriliselt tagasi lükanud, ehitades okupeeritud aladele pidevalt asulaid. Ja ime küll — see toimub kõik ameerika rahadega ja toetusega.

Selline edasi-tagasi manööverdamine kinnitab, et Washingtonis toimuvad kulisside taga suured võitlused kindla Kesk-Ida poliitika formuleerimiseks ning alati leidub mõjurikkaid ringkondi, kes selle poliitika kriitilisel momendil Iisraeli kasuks keeravad. Need telgitagused kombinatsioonid muutuvad seda pingelisemateks, mida lähemale liigub uue presidendi valimiskampaania ja mida ohtlikumaks muutub ameerika sõdurite olukord Beirutis.

AMI

Osa „Ehatare" elanikke pühadeeelsel koosviibimisel. Pildil vasakult pr. Kivilaht, Luise Tibar, Vilja Kadak, Lyyli Oja, Katri Tuhkunen, Olga Laasik, Ott Talvik, Saima Siponmaa ja Hulda Kukk.

Toetagem sõjainvaliidide siia toomist!

ESTO-84 Sõjainvaliidide Komitee esimees Valdek Raiend selgitab

Esimestel Ülemaailmsetel Eesti Päevadel, mis järgmistel kordadel ESTO-ks lühendati, alustati eesti sõjavigastatute neile pidustustele toomisega. Esimene kord oli toodute arv hoopis suur, koos saatjatega 70 ümber. Seda jätkati neli aastat hiljem Baltimores ja omakorda jälle Stokholmis. Nagu ESTO-traditsioon oli loodud, nii sai üheks selle osaks austuse avaldamine neile rahvuskaaslasile, kes oma kodumaa kaitsel kaotasid oma tervise.

Ka eelolevaks ESTO-84 pidustuseks jätkatakse seda traditsiooni. Eesti Abistamise Komitee, Eesti Invaliide Toetav Naisring, Eesti Ohvitseride Kogu, Soomepoiste Klubi ja kõik eesti võitlejate ühingud moodustasid ESTO-84 peatoimkonna patronaazhi all ESTO-84 Sõjainvaliidide Komitee, kuhu igaüks andis ühe või rohkem liikmeid. Neist moodustati omakorda kolmeliikmeline juhatus, kus esimeheks valiti Valdek Raiend, sekretäriks Raffi Moks ja laekuriks Vera Lindemann.

Nüüd laseme rääkida esimehel V. Raiendil seni tehtud tööst.

Ta ütleb, et komitee pidas oma esimese koosoleku juba detsembri alul.

Seal lepiti kokku sõjainvaliidide toomist teostada samal alusel kui oli varem Torontosse, Baltimoresse ja Stokholmi tooduд.

Juba varem oli saabunud Saksamaalt nimekiri 35 tulla soovija invaliidiga. Kui arvestada iga kutsutu kuludeks sõit $650 pluss $350 muud kulud, teeks see iga mehe kohta $1000. Komitee tegi oma eelarve $15.000-le, lootes sellega tuua 12—15 sõjainvaliidi. Põhimõte oli ka tuua sõjainvaliide ilma kaaslaseta, kes muidugi on teretulnud omal kulul.

Kuna soovijaid oli rohkem kui komitee suudab kulusid kanda,

siis tehti otsus, et seekord tuuakse need, kes pole varem ESTO-pidustusel käinud.

Kiri sellekohase seisukohaga saadeti ka Saksamaale ja Schönaust tuli juba vastus. kus täiesti aktsepteeritakse siinseid komitee seisukohti. Üldse on Saksamaal 204 eesti sõjainvaliidi, neist Schönaus 149, Geislingenis 36, kuna 19 on organiseerimata.

VALDEK RAIEND

V. Raiend kirjeldab sõjainvaliidide olukorda, öeldes et Saksa riik on hästi hoolitsenud invaliidide eest ja paljudel neist on majanduslikult jalad all, kuid siin tahetakse küllakutsumise traditsiooni jätkata, kuna see on osa meie rahva tänutundest oma kodumaa kaitsjate vastu.

Komitee on alustanud korjandusega, et oma $15.000 eelarvet täita.

200 korjanduslehte on välja saadetud kaaskirjaga, kus selgitatakse toetuse vajalikkust.

Vajatavast summast on kätte saadud Eesti Võitlejate Ühinguilt, Eesti Invaliide Toetavalt Naisringilt ja teistelt komitee liikmesorganisatsioonidelt kuni 50 prots. ulatuses.

Ka muus osas on eeltöid tehtud. Külaliste majutamiseks on Toronto ülikooli ühiselamus reserveeritud 20 kohta ja sissemakski tehtud. Sealsed ruumid on hinnalt soodsad ja hinna sisse kuulub ka hommikueine.

V. Raiend lisab siiski, et kui saadakse rohkem toetusi invaliidide siia toomiseks,

siis võib osavõtjate arvu suurendada või võimaldada kaasasõitu mõnele kaaslasele,

kelle juuresolek on hädavajalik.

Invaliidid on pidustuse nädalal siinsed külalised, kelle eest komitee igati hoolitseb, neile üritustele piletd varub. Lennuväepoisid, kes komiteesse ei kuulu, pakuvad omalt poolt lõunasöögi peale neljapäevast paraadi. Invaliidide Torontos oleku aeg jääb seekord lühemaks kui viimasel korral, mistõttu 1972. aastale sarnast bussisõitu ei saa korraldada.

Saksamaal on vahepeal soovijate registreerimine toimunud, tähtaeg oli seal 10. jaan.,

et saada odavahinnalise ühislennuga kaasa sõita, mille organiseerib Eestlaste Keskkomitee Saksamaal.

Lõpuks ütleb V. Raiend, et ta loodab, et eesti rahvas soojalt sellele aktsioonile kaasa aitaks. Komitee on korjanduslehed välja saatnud, kaaskirjades otstarbe seletanud ja ootab nüüd, et inimesed kel raha ja armastust aitaksid kaasa.

USA lahkub UNESCO'st

PARIIS — Ameerika Ühendriikide valitsus teatas, et nad lahkuvad alates 1. jaan. 1985 ÜRO hariduse, teaduse ja kultuuriorganisatsioonist UNESCO'st.

President Reagan on pidevalt kritiseerinud seda ÜRO organisatsiooni Ameerika-vastasuse pärast. Mitmed USA esindajad UNESCO's on omalt poolt avaldanud teateid selle organisatsiooni juhatuse raiskamistest ja üle eelarve minekust, mis on ameeriklasile, kelle osa on eelarvest neljandik, põhjustanud meelekibedust.

Kui USA jääb alanud aasta jooksul tõesti oma otsuse juurde ja lahkub, siis põhjustab see UNESCO-le nii koosseisu vähendamist kui ka programmi mittetäitmist.

UNESCO aasta-eelarve oli kümme aastat tagasi 53 miljonit USA dollarit, praegu aga tõusnud 374-le miljonile dollarile.

UNESCO on vanim ja suurim ÜRO sektsioonidest, tegutsenud juba 37 aastat.

UNESCO't on süüdistatud liigsete vasakpoolsete mõjude esilelaskmises, mis on ka USA-d ärritanud. Kuid organisatsiooni eesmärgiks on olnud rahvusvahelise rahu, julgeoleku ja koostöö mõjutamine hariduse, teaduse ja kultuurilise tegevuse arendamise kaudu.

UNESCO rahalise toetusega ilmus möödunud aastal ka dr. J. Kurmani poolt tehtud „Kalevipoja" ingliskeelne tõlge.

USA valitsus on jätnud siiski UNESCO peasekretärile antud kirjas tagasituleku võimaluse, kuna lahkumist peetakse ajutiseks. See on jätnud küsimuse, et USA võivat käesoleva aasta jooksul oma meelt muuta ja kasutada suurt rahasummat UNESCO tegevust omale meelepärasemaks tegemiseks.

UNESCO, nagu ÜRO peaorgan, kannatab paljude liikmesriikide poliitilise vasakpoolsuse all, mida N. Liit on kasutanud osavalt oma eesmärkide saavutamiseks.

Kanadalased toetavad peaministri rahumissiooni

Toronto päevalehe „The Toronto Star" poolt tehtud gallupuurimisel selgus, et 80% küsitletuist soovivad, et peaminister Pierre Trudeau jätkaks oma rahumissiooni. Uurimus tehti neljas suuremas Kanada linnas, Vancouveris, Torontos, Montrealis ja Halifaxis. Suurim peaministri toetajate protsent oli Montreali ingliskeelses elanikkonnas — 91%, väikseim Halifaxis — 70%.

P. E. Trudeau idee viie tuumarelvadega riigi juhtide vahelise nõupidamise korraldamiseks on leidnud juba toetust neljas riigis, mida ta on külastanud, kuigi seda on peetud veel mitte küllaldaselt küpseks. Trudeau arvatakse kohtuvat viienda riigiga, N. Liiduga võimalik et eelolevas veebruaris.

HEATING, AIR CONDITIONING & HEAT PUMP

☆ **Uued ja parandamine ★ ÕLI ja GAASIAHJUDE vahetamine ★ Korstnate voodrid (chimney lining) ★ Veetorude parandamine. ★ Ahjude puhastamine.**

ROLAND KULLIK — Tel. (416) 275-1280

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!

Odavad laenud kaasmaalastele
Informatsiooniks helistada: 465-4659

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: **674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2005, kell 3—5 p.l.**

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk lõunapool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

ILMUS:
S. EKBAUMI LUULETUSKOGU
ÕHUMÄRGI ALL
Hind $10.— pluss saatekulu $1.75
Saadaval Vaba Eestlase talituses

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	= $47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	= $24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	= $12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

LAHKUNUD ARMAST ÕDE

HELMI PÕLLUÄÄR'i

neiuna MEIUSI

mälestavad

LILLI perekonnaga
MANIVALD perekonnaga
HALJAND perekonnaga
REIN ja HEINO

. . . et teiegi ei läheks
kurvaks nõnda kui teised,
kellel ei õle lootust.

CAMILLA PALLO

sündinud PIKKAND

* 22. jaanuaril 1912, Tartus
† 14. detsembril 1983, New Yorgis

Anna Taevaisa
rahu tema hingele.

VEND abikaasaga

Mälestame leinas armast

LIIDIA KAUP'i

MARIA ja JAAN LAIVA

Endist skaudikaaslast

MATI RÜKKEL'it

mälestavad vanad sõbrad

VIRU LIPKONNAST

Armast venda ja isa

LEOPOLD JUHKASON'i

surnud 3. detsembril 1983 Tartus

leinavad

õde MARI Edmontonis
õde LEHTE perega Eestis
õde HILMA abikaasaga Victoria Harbouris
LAPSED Kodu-Eestis

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Agr. August Haabniit

IN MEMORIAM

Pärast pikka haigust sulges 23. novembril Torontos agronoom August Haabniit oma silmad igavesele unele. Ta sündis 24. oktoobril 1912. a. Valgamaal, Helme vallas, põlises esivanemate Solli talus. Siit talu noorusmaalt viis elutee noore Augusti Tõrva Ühisgümnaasiumi, ratsaväkke sundaega teenima ja Tartu Ülikooli Põllumajandusteaduskonda Agronoomia Osakonda, mille lõpetas 1940. a. 1939. a. asus Põllutöökoja teenistusse Audru jaoskonna maatulunduskonsulandina, millisele kohale jäi kuni 1944. a. rindele minekuni. Oli tegev Audru ja Pärnu põllumajanduslikes seltsides, Audru Põllundusõpilaste kooli juhataja jne. Omakaitse kosseisus võttis Võrtsjärve juures lahingutest osa Pikasillal ja Suislepa mõisa all. Järgnes raske taandumisteekond üle Pärnu, Riia, Meemeli Saksamaale. Pärast kapitulatsiooni õppis lühikest aega Freiburgi ülikoolis metsateadust, samaajal olles Freiburgi Eesti Rahvuskomitee abiesimees. Saksamaalt siirdus üle Rootsi peagi Kanadasse, kuhu saabus 1948. a. lõpul. Pärast vastavat kursust Kanada Põllutööministeeriumi juures asus agronoom August Haabniit tööle seemne-eriteadlasena Ontario Seed Cleaners and Dealers Ltd. (hilisema nimega OSECO) juurde. Ühtlasi olles Commercial Seed Analyst Association of Canada liige. Töökoht teostas kohaliku rohu- ja ristikuseemnete müüki, olles samal ajal aktiivselt tegev ka rahvusvahelisel seemneturul. Siin oli lahkunu lugupeetud ja kõrgelt hinnatud omal alal. Tunnustusena saavutas agr. A. Haabniit kvaliteedikontrolli juhataja töökoha, kust läks 1977. a. puhkepalgale.

Oma igapäevase töö kõrval pühendas vaba aja Torontos asuva mugava kodu ja selle iluaia korrastamisele. Ehitas Jõekäärule kauni suvekodu aiaga. Ta huvialaks oli loodus koos taimede ja lindudega ning mesilaste pidamine. Viimast viljeles mitmed aastad Jõekäärul.

Agr. August Haabniit'i manalasse varisemisega kaotasid agronoomid ühe tubli kaastöölise ja kõrge tasemega eriteadlase. Leinama jäid abikaasa Aino, poeg Jaak, tütar Ene, sugulased kodumaal, korporatsioon Rotalia pere, põllumehed ja sõbrad siin ning kodumaal. Lahkunu leinatalitus toimus Toronto Peetri kirikus praost A. Tauli poolt ja ärasaatmine ning muldasängitamine õpetaja E. Heinsoo poolt. Lahkunu viimasele puhkepaigale Mt. Pleasanti kalmistule saatmisest võttis osa arvukas leinajate pere.

Sinu tütre poolt kirstu asetatud kodutalu muld olgu Sulle saatjaks manala teel. Olgu Sulle kerge Kanada muld ja muru, mille heaks oled töötanud aastaid. Puhka rahus hea eestlane ja tubli töömees!

Eino Kuris

Jõulupühade eel, 21. detsembril külastas Eesti Pensionäride Klubi sotsiaalring, kelle juhiks on Elfriede Loosberg, „Taara" vanadekodu, kus on mitmeid eestlasi oma vanusepäevi veetmas. Õp. E. Pähn pidas lühikese jõulukohase kõne, Aino Laanep ja Linda Tooming laulsid duetina jõululaule, klaveril saatis Aino Pähn. Külastajate poolt jagati sealviibijaile jõulukinke.

Meie armast Evi'd

EVI TUUR

neiuna VABASALU

sündinud 21. 9. 1922 Tallinnas surnud 6. 1. 1984 Tallinnas

mälestavad kurbuses

onu ARNO AARMA abikaasaga Montrealis
abikaasa WALTER ja
tütar PILLE perekonnaga Eestis

Armast kauaaegset sõpra

KATRIN SIINMAA'd

mälestavad

ELISABETH Montrealis
ASTA ja BORIS Los Angeleses

Kauaaegset krundiomanikku

ADE AINSAAR'i

mälestab

ÜHING EESTI SUVEKODUD JÕEKAARUL

Soomlastele oma Soome-Kodu

Soomlased asuvad oma Soome-Kodu ehitamisele

TORONTO (VS) — Toronto soomlaste vanade puhkekodu suunitlev Suomi-Koti ühing tegi jõululaupäeval pika sammu oma eesmärgi toimkond jõudis lõpuotsuseni.

Kolmest küsimuses olnud krundist oli ühing valinud Eglinton Ave. East asuva krundi (791—799 Eglinton Ave. E.)(mis asub veidi Laird Drive-st idas ja on eriti heas liikluse keskuses. Ühingu juhataja ja sekretär kinnitasid jõuluõhtul need muudatused ostulepingus, mida müüja oli lisanud. Sobiva krundi ostmisel vaadati üle kümneid pakkumisi, kuid arvestati Suomi-Koti peakoosoleku poolt antud juhiseid, arvestades sellejuures Canada Mortgage and Housing Corp. poolt ettenähtud eeskirju.

Krundi suurus ja kuju, sellele antav ehitusluba ja naabrite nõusolek ehk kohaliku maksumaksjate-ühingu seisukoht olid juba ette arvesse võetud.

Toimkond oli oma töö ajal võtnud ühendust eri linnaosade ametivõimudega, pidanud nõu arhitektidega ja uurinud kuidas krundi asukoht asetseb Toronto soomlaste huvidele vastavalt.

(Läheduses on Soome Ühispank, Viking toiduäri jt. asutusi, mis soomlasile olulised).

Praegu on krundil 5 hoonet, mis ehitamise puhul tulevad lammutada. Krundi suurus lubab 90-ruumilise hoone ehitamist ja sellesse mahub ka äri- ja kultuurivajaduseks ruume. Ühingu arhitekt Seppo Kanerva on praegu valmistamas esimest ehitusplaani.

Esialgul peetakse tähtsaks, et saada kinnitus sellele,

et äriliseks ja kultuuriliseks tegevuseks vajalike ruumide liitmine ehitusele ei tuleks takistuseks CMHC abi saamiseks.

Kogu ettevõtte juures on üksmeelne Toronto soomlaste ühiskond.

Kuigi ostupakkumine on tehtud ja käsiraha sisse makstud, on teking veel mõneti tingimuslik ja võidakse tühistada 1984. a. aprillikuu lõpuks, kui mingil põhjusel kokkuleppe ei võiks teostuda, mis ei vasta ühingu enamuse seisukohtadele. Praegu on ühingul 600 liiget.

Leinateateid

Tallinnas suri 22. oktoobril Therese Hommik, neiuna Muld, sündinud 4. novembril 1905 Põltsamaal.

Norrköpingis, Rootsis, suri 12. oktoobril Aleksander Soo, sündinud 2. mail 1902 Eestis.

New Yorgis suri 24. oktoobril Jenny Haan, sündinud 16. aprillil 1905.

New Havenis, USA-s, suri 27. oktoobril Aleksander Volke, sündinud 8. oktoobril 1886 Virumaal.

Õiendus

Vaba Eestlases nr. 1, 5. jaan. 1984 HELGA SEPP-SELDE leinakuulutuses on: „Varalahkunud unustamata armast ja unustamata kallist ema ja vanaema . . ., aga peab olema — **Varalahkunud unustamata armast abikaasat, unustamata kallist ema ja vanaema . . .** Palume vabandada eksitust!

EELK Lõuna-Florida kog. kirikuteade

Uusaasta JUMALATEENISTUS Lõuna Floridas peetakse pühap., 22. jaan. kell 3 päeval, Christ Luth Churchis, Ft. Lauderdales. Jutlustab õp. J. Suurkivi. Orelil Helmy Kõiv. Laululehed. Kohvilaud.

Felix Tungal surnud

Kodumaal suri 16. detsembril omaaegne eesti sportlane Felix Tungal, kes oli üks paremaid keskmaajooksjaid koos Ademar Jürlau, Karl Fatali ja Reginald Ubaga. 12 korda kaitses ta eesti kergejõustiku au maavõistlustel, neli korda jõudis meistritiitlini.

Tugev torm Euroopas

LONDON — Aastaalul möllas Euroopas väga tugev torm, kus 7 said surma ja mitmed jäid kadunuks. Tuule kiirus oli kuni 160 km tunnis, mis purustas Shotimaal elektriliinid, kuna jäised teed takistasid parandusmeeskondade liikumist. Torm liikus üle Põhjamere Skandinaaviasse ja Madalmaadesse ning Lääne-Saksamaale. Läänetuule tõttu tõusis Leningradis Neeval veepind 2,5 m, põhjustades linnas üleujutusi.

Katastroofide päev

Laupäeva, 17. detsembrit on nimetatud katastroofide päevaks. Sel päeval hukkus Madriidis ühes tantsusaalis tuleõnnetusel 78 inimest 600-st noorest tantsijast.

Amsterdamis, linna lõbumajade piirkonnas süütas keegi põlema kolm seksiklubi, kus 13 said surma ja 25 tulehaavu.

Londonis panid Iiri Vabadusarmee liikmed pommi Harrods suuräri ette, mis plahvatusel surmas 5 ja vigastas 77.

New Yorgis sõitis auto südalinnas elava liiklemisega kõnniteele vigastades 50 inimest, kes olid jõuluoste tegemas.

Manchesteris, Inglismaal hukkus neli inimest kahtlaselt tekkinud tulekahjus.

Arafat siiski palestiinlaste juht

TUNIS — PLO juht Yasser Arafat on lükanud tagasi president Ronald Reagani rahuplaani ja vandus, et ta viib oma relvastatud võitluse Iisraeli vastu edasi kuni iseseisev Palestiina on saavutatud.

Arafat on kaua olnud radikaalsema poole süüdistuste all, et ta on olnud liiga pehme Iisraeli vastu. Ta ütles, et Reagani plaan „surub maha palestiinlaste õigused ning ignoreerib nende rahvuslikke eesmärke." Samal ajal on Jordaania kuningas Husseis toetanud Arafatti kui „legaalset" PLO juhti ja osutas, et ta võib varsti temaga alustada läbirääkimisi.

Aastavahetus Los Angeleses

Detsembrikuu oli Los Angeleses väga vihmane. Kuu jooksul sadas rohkem vihma kui mõnikord tervel aastal, kuid rahvast jätkus igale poole. Uusaasta päeval, mil toimus traditsiooniline rooside paraad, päike aga säras ja temperatuur oli 85 kraadi F.

Detsembrikuu alguses toimus Naisklubi korraldusel jõululaat, kus oli müügil käsitöid ja pakuti sooje suppe ning kohvi kookidega. Paar nädalat hiljem toimus Los Angelese Eesti Täienduskooli ja Koguduse ühine jõulupuu Eesti Majas, mis tõi kokku rekordarvu kaasmaalasi. Palvuse pidas Usuteadusliku Instituudi õpilane Valter Taal, jõuluevangeeliumi lugesid Liia Rebane ja Lore Unt. Eeskavas esinesid laste laulutrio, täienduskooli lastekoor, koguduse naisansambel, Los Angelese Segakoor ja noorte rahvatantsutrupp. Alma Lõhmuse luuletuse „Jäljed lumes" esitas Heljo Kaskla, Lillian Koldre laulis kolm jõululaulu Rene Uferi klaverisaatel ja kava lõppes Ilme Ivandi näidendi „Jõuluõhtu tagalaanes" etendusega täienduskooli õpilaste poolt.

Eesti perenaistel tuli sel aastal ise valmistada verivorste oma kodu jõululauale, sest puudus vorstimüük Eesti Majas. Novembrikuu lõpul ilmus Washington, DC-is kokaraamat „Embassy Fare", kus on joonistused konsulaatide fassaadidest ja iga vabariik on andnud oma maa toiduretsepte. Raamatus on 91-riigi toidud, nende seas ka eesti sült ja kringel. Samal kuul ilmus ka Los Angelese World Affairs Councili valitud kõnede kogumik, mis välja saadeti organisatsiooni 9000-le liikmele, ajakirjandusele ja riigiorganitele. Üheks valitud kõneks oli Euroopa Parlamendi liikme Otto von Habsburgi kõne 12. juulil Los Angeleses, milles on nimetatud Euroopa Parlamendi resolutsioon Balti riikide suhtes ja et Ühendriikide president kuulutas välja 14. juuni Balti Vabaduspäevaks.

Teist aastat esitati Los Angeleses kaks väga populaarseks saanud *jõulukava. Kristall katedraal, Garden Grove Kalifornias* (Los Angelese äärelinn) on ehitatud täiesti klaasist ja lagi on 120-jala kõrgune. Seal lavastati jõuluevangeelium 200- koguduse liikme ja solisti kaastegevusel. Koguduse liikmed kandsid Kesk-Idast toodud materjalidest valmistatud piibli-ainelist rõivastust. Altari ette toodi elusaid kaameleid, lambaid, sõkke ja hobuseid. Kõrgel lae all liuglesid traatidest tõmmatavad inglid. Solistidena esinesid Carol Lawrence, Robert Goulet ja Jim Nabors. Jõluevangeeliumi luges koguduse õpetaja Robert Schuller. Võimas orelimuusika ja haruldane akustika jättis haarava tunde. Lavastust korrati kogu detsembrikuu jooksul ja teadete järgi nägi seda üle 100.000 inimese. Kesklinnas Shrine Auditooriumis toimus Los Angeles Times korraldusel jõuluprogramm, kus eeskavas esinesid New Yorgi linna Radio City Music Hall tantsijad jõuluainetel.

Jõululaupäeval toimusid jumalateenistused Anaheimi ja Los Angelese kirikuis ja uusaasta võeti hoogsalt vastu Eesti Majas. Üks Eesti Maja esimees Valdur Kaskla andis ülevaate möödunud aasta tegevusest ja nimetas, et piiramatu arvu töötunde Eesti Maja korrashoiuks on andnud Heino Virro, Arnold Müürsepp ja Bernard Nurmsen. Ta teatas veel, et suvel olümpiamängude ajal muutub Eesti Maja Balti Vabadusliidu informatsioonikeskuseks, kus toimub rida koosviibimisi ja konverentse. Eesti Maja asub kesklinnale kõige lähemal. Uusaasta võeti vastu Eesti hümniga. Pidustusel viibisid ka järjekordselt Eesti Rahvuskomitee Ühendriikidesse valitud Esinduskogu liikmed Avo Piirisild, Heino Nurmberg ja Bruno Laan.

V. P.

Linda Norheim oma ema Tamara Norheimiga Scarboros peetud muusikavõistlusel, kus ta esines väga edukalt.

Foto: K. Lehela

Noorte kunstitalentide valikvõistlus

Eesti Kunstide Keskuse programm ESTO TALENT 84 soovib Ülemaailmsete Eesti Päevade külalistele tutvustada eesti muusikatalentide kõrval ka noori kunstitaidureid. Kunsti valikvõistlus toimub samaaegselt EKK muusikavõistlustega laupäeval, 3. märtsil kell 1 p.l. Vana-Andrese kiriku ruumes.

Huvilisi palume kaasa tuua oma töid igas meediumis valiku võimaldamiseks. Valikvõistlustest võivad osa võtta eelkooliealised, koolieelised, kunstikooli õpilased ja kunsti üliõpilased. Valitud tööd esitatakse näitusel ESTO-84 ajal. Parimad tööd auhinnatakse. Väljapaistvaid talente hinnatakse stipendiumitega.

Informatsioon: Liina Roosman — tel. (416) 862-1735 õhtuti.

Soomepoistele

Soomepoiste Klubi peakoosolek toimub pühapäeval, 28. jaanuaril algusega kell 1.30 p.l. Eesti Majas. Päevakorras: 1) koosoleku avamine ja rakendamine 2) aruanded, 3) tegevuskava, 4) valimised põhikirja järgi, 5) koosolekul algatatud küsimused ja 6) läbirääkimised.

Palume kõiki relvavendi koosolekust osa võtta, kuna eeloleval suvel on ESTO-84 pidustused, kus ka soomepoistel tuleks mitmesuguseid ülesandeid täita.

Juhatus

USA president õnnitles pühade puhul

Valge Maja jätkas tänavu traditsiooni ja saatis tuhandeid õnnesoovikaarte headele ameeriklastele, nende seas ka etniliste gruppide tegelastele.

Presidendi õnnitluskirjade saamisel on eesotsas välisriikide diplomaatlikud esindused. Nende seas tõi post head pühadesoovid president Reaganilt ja tema abikaasalt, maa esimeselt daamilt Nancylt ka E. V. esindajale Ernst Jaaksonile.

Õnnitluskirjad saabusid ka ÜE Kesknõukogu esimehele Lembit Savile, ERKÜ esimehele Juhan Simonsonile, Ühendatud Balti Ameerika Komitees tegutsevale Mäido Karile jt. samuti rahvusgruppide tegelastele teistes keskustes.

VES

Eesti advokaati süüdistatakse petmises

Toronto politsei esitas 9. jaan. süüdistuse advokaat E. J. Alfredi vastu 1.6 miljoni dollari väljapetmise pärast. Politsei ütles, et 1981—1983 aastate jooksul kogus ta Toronto Dominion Centre's töötades raha oma klientidelt investeerimiseks, mida aga kasutas oma isiklikuks otstarbeks.

Linda Norheimile eriauhind

Eesti noore pianisti võidukäik muusikavõistlustel

Novembri lõpul toimusid Scarboros muusikavõistlused „Music Scarborough '83" — Eight Annual Festival (nov. 21 kuni dets. 4) millest mitmesugustel aladel, nagu klaverimäng, laulmine jne. 678 võistlejat osa võtsid.

Üheks osavõtjaks oli noor eestlanna Linda Norheim, Talvi Jaldre klaveristuudio õpilane, kes koos oma emaga, tuntud sopran Tamara Norheim'iga paar aastat tagasi võitsid esikoha, esinedes koos laulu ning klaverisaatega tütre ja ema kombinatsioon-võistlustel.

Ka käesoleval aastal oli Linda klaveril väga edukas. 22. novembril võitis ta 9. klassi võistlustel, mängides Griegi „Nocturn In C" teise koha. Kohtuniku arvates oli pala esitatud väga musikaalselt, hästi tõlgitsetult ning oli stiililt eeskujulik. Järgmisel päeval 23. nov. mängis Linda 9. klassi võistlustel Turina Sacro-Monte loomingut, tulles esikohale. Kohtuniku arvates oli pala eriti musikaalselt, dünaamiliselt ja eeskujulikult tõlgitsetud.

24. novembril mängis ta 9. klassi Bachi grupis Johann Sebastian Bachi „Three-Part Invention-Inventio 3", saavutades teise koha. Kohtuniku kriitika kohaselt oli Bachi muusika väga musikaalselt esitatud, intelligentses stiilis, harulduselt sobivalt tasakaalustatud helinditega.

25. novembril esitas Linda 9. ja kõrgemate klasside sarjas Kanada helikunstnike loomingust C. Stone'i „Mist" (Udu), tulles esikohale. Kohtuniku kriitika kohaselt oli pala eriti meisterlikult esitatud, andes sobiva atmosfääri, tunnetuse, fantaasia ja helivärvingu kuulajale.

26. novembril tehti Lindale ettepanek esineda pidustuste lõpu-konserdil klaverisoologa korrates C. Stone'i „Mist", millega ta nõustus.

4 detsembril toimuski lõppkontsert, 43-e valitud osavõtjaga. Konserdi lõpul jagati võitjatele auhinnad, kus Linda Norheim sai peale tavaliste auhindade veel eriauhinna „Founders' Trophy", milline anti temale parimate saavutuste eest võistlejana mitmes eriklassis. Auhinna andis isiklikult üle Alan Robinson, kes oli Ontario Kultuurining Haridusministeeriumi esindajana kohal.

Jääb ainult üle soovida tublile eesti noorele palju õnne ning edu tema muusikaalasel tööl. Eriliselt tuleks tänu avaldada Talvi Jaldrele tema abi ning nõuande eest võistluste ettevalmistusel, nagu selgub Lindaga vesteldes.

KAL

Reisimuljeid Aafrikast

Linda Kivi loeng tähelepanekuist ja elamusist Ugandas

Tartu Instituudi järjekordsel loenguõhtul 14. dets. pidas Linda Kivi ettekande „Kuus kuud Ugandas". Ligi 50 inimest kuulasid Guelphi ülikoolis internatsionaalset arengulugu õppiva üliõpilase ettekannet. Õhtu avas, samuti lõpetas lühemate märkmetega dr. E. Aruja.

21-aastane Linda Kivi võttis end poolteiseks aastaks 1982. a. sügisel õpinguist vabaks ja reisis Prantsusmaale, kust sõbrannaga, kelle isa oli olnud õpetajaks Nigeerias, reisisid edasi Aafrikasse. Kui sõbranna hambaravi tõttu pidi koosreisimise katkestama, läks Linda edasi Ugandasse. Ta reisis üksinda ega polnud mingeid probleeme. Ainult pildistamisega oli tegemist, võis võtta rohkem hooneid, neid oligi ta loenguga seotud diapositiividel.

Linda kiitis väga Ugandat kuhu ta oli jäänudki õpetajaks, andes edasijõudnuile prantsuse kirjandust. Õpilased olid õpetajaga samaealised, mõned juba perekonnainimesed.

Õpetaja palgaks oli $12 kuus, professoreil $30. Sellega sai kokkuhoidlikult ära elatud,

kui selliseid toite nagu liha ja mune ei kasutanud. Palk kulus peaaegu kõik toidule.

Linda Kivi oli Aafrikas kümnes riigis, alustades Ülem Voltas, minnes sealt edasi Nigeeria, Kameruni, Kesk-Aafrika, Sairi, Ruandi, Burundi, Tansaania kaudu Ugandasse ja Keeniasse. Talle meeldis Aafrika. Neist Keenia oli juba turismimaana jõukam, kus oli raha kerjamist ja äravõtmist.

Kogu ettekanne oli diapositiividele üles ehitatud.

Liikumine toimus Aafrikas tavaliselt veoauto tagakastis püstiseistes, kuna tuule käes oli parem, kui istuda kuumas bussis.

Jõgedel sõideti rataslaevades ja mõned reisid kestsid mitu päeva.

Pärast ettekannet võeti elavalt sõna ettekande suhtes. Linda Kivi on Torontos üles kasvanud, õppinud eesti alg- ja keskkoolis, lõpetades Torontos George Vanier'i keskkooli 1980, kus teda hinnati „Scholar of the Year in Humanities" tiitliga. Oma eesti kooli tagapõhja tõttu väljendas ta end küllaltki selgesti eesti keeles.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

„City News Multicultural"

Toronto etniliste ühiskondade ajaleht

Torontos alustas teist aastakäiku kord kuus ilmuv ajaleht „City News Multicultural", mitmekultuuriline ajaleht, milles ilmestub tõeliselt Toronto etniliste kultuuride mosaiik. Selles on erileheküljed enamusele Toronto etnilistele ühiskondadele, kusjuures õigus lehekülgede kujundamiseks on antud iga rahva oma toimetajale. Ajalehe peatoimetaja ja väljaandja Das Wadhwani nende toimetajate tööd ei juhenda ega tee ettekirjutusi.

Ajaleht on sellisena saanud hea tunnustuse Kanada mitmekultuuri ministeeriumilt, Ontario valitsuselt ja teistelt mitmekultuuri asutustelt ja organisatsioonelt, kuna just sellise ajalehe kaudu tutvutakse kõrvaloleva kanadalasega, selle ajalooga ja kultuuriga.

Ajalehe juures on oma erileheküljed kolmel suurel Toronto päevalehel, erikülljed ostjaskonna kaitseks, tervishoiu, laste, legaalse abistamise erileheküljed,

misjärel tähestikulises järjekorras tulevad araabia, hiina, tshehhoslovakkia, eesti, filipiini, saksa, ungari, india, itaalia, jaapani, juudi, korea, malta, indiaani, pakistani, poola, hispaania, ukraina, vietnami, lääne-india ja jugoslaavia erileheküljed.

Kahes viimases numbris on olnud eesti erileheküljed, „Free Estonian News" „Vaba Eestlase" toimetaja Hannes Oja toimetusel. Esimene kord tutvustati Eestit ja eestlasi, ESTO-84 sündmusi, Balti iseseisvuse tunnustamist ÜRO-s ja uutest vangistustest kodumaal. Teises numbris on juttu Eesti Majast, Tartu College'ist, „Kungla" rahvatantsijaist, eesti eksliibristest, Allan Alajaani kohtuotsusest, Euroopa parlamendi otsusest koos nende juurde kuuluvate fotodega.

Ajalehe juures on karikaturistiks kunstnik Ants Vomm, kes on ka muul viisil seal eesti kultuuri tutvustanud.

Samuti on viimases numbris foto ESTO-84 esimehest T. Metsalast ja abiesimehest K. Meipoomist Ontario peaministri W. Davise vastuvõtul.

„City News Multicultural" on müügil kõigis ajalehtede müügikohtades Torontos, Londonis ja Barries ainulevitaja Kevin Squires'i vahendusel.

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS
THERMO-AKNAD
kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238
kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

MONTREALI UUDISEID

Montreali seltskondlik tegevus võtis rohkem hoogu, kui lähenesid jõulud. Pensionäride Klubil on igal reedel olnud midagi pakkuda siinsele eestlaskonnale, mida publik on hinnanud rohke osavõtuga. 2. detsembril ärajäänud T. Koppeli vestlusele oli aseaineks H. Hööveli poolt koostatud lühike ülevaade Tallinna ja Pärnu ajaloost.

Reedel, 9. detsembril näidati järjekordselt filmi. P. Leithammelil oli õnnestunud saada National Film Board'ist huvitav populaarteaduslik film pealkirjaga „Castleguard Cave". See tunniajaline film kirjeldas teaduslikku uurimisreisi Kanada pikemasse maa-alusesse koopasse Briti Kolumbias, Kaljumägedes. Film andis tõetruu pildi uurimismeeskonna raskustest maaaluses koobastikus, mis nõudis neilt üliinimlikku füüsilist pingutust. Film andis ka huvitava pildi koopa sisemusest ja loodusest kui rikkalike detailidega kujurist.

Aastati on Pensionäride Klubi oma liikmeskonnale korraldanud jõuluõhtu ja seda ka sel aastal, reedel, 16. detsembril Jaani kiriku seltskondlikkudes ruumides, kus jõulumeeleolu täiendas ehitud jõulupuu.

Õhtu korraldajaiks olid klubi juhatuse naisliikmed koos oma tublide abilistega rikkaliku jõululaua katmisel kui ka eeskavalises osas.

Sissejuhatavad sõnad ütles klubi esinaine Johanna Toome, kes ka kandis ette oma jõulutervituse, meenutades oma lapsepõlve jõule kodumaal ja juhtis neile tähelepanu kui valgusepühadele Jeesuse Kristuse sünniga.

Edasi E. Thomsen luges jõulusisulisef jutu, millele järgnesid jõululaulud nii Dagmar Murult kui ka E. Thomsenilt. Klaverisaade oli L. Oderilt. Kava lõpuks A. Sügise deklameeris K. Lepiku jõulusisulise luuletuse. Ühislauludena lauldi mitmeid tuttavaid jõululaule L. Oderi klaverisaatel.

*

On kirjutamata seaduseks, et kui inimene käib harva kirikus, siis ta satub tavaliselt jõululaupäevasele kirikule. Sel päeval inimene tunneb selleks sisemist vajadust, et kuulata jõuluevangeeliumit. Ka möödunud jõululaupäev Montrealis polnud erinev. Ilm oli kirikusse minekuks sobiv ja talvine, puudus ainult vaikselt allalangev lumi. Kirik oli juba varakult täitumas kirikulistest ja viimased tulijad pidid jõuluteenistust jälgima püstijalu. Kiriku altari kõrval seisid kaks ilusat tuledega kaunistatud kuuske, nagu on olnud igal aastal jõuluteenistuste ajal. Seintele oli paigutatud kuuseokstest kaunistusi, mis suurendasid kiriku jõululist meeleolu.

Montreali segakoor Ingrid Tärki juhtimisel kandis ette kolm jõululaulu, millest eriti viimane andis tunnistuse koori heast tasemest. Jõuluõhtu keskpunktiks oli õpetaja H. Laaneotsa jõulujutlus milles ta selgitas mõistet, mis tähendab olla õnnis või õndsaks saada. Jõuluteenistuse järele kirikulised soovisid ükstеisele rõõmsaid jõulupühi. Rohkesti oli ka kirikulisi väljastpoolt Montreali tulnud.

Montreali Pensionäride Klubi tegevus jatkub uuel aastal sama hooga. Esimene klubi kokkutulek toimus 13. jaanuaril, kuid sel päeval polnud mingit erikava, et pühadest väsinuile anda „vaba" õhtu. Pühapäeval 15. jaanuaril toimub kiriku ruumides peale jumalateenistust Pensionäride Klubi aasta-peakoosolek koos uue juhatuse valimisega. 20. jaanuaril on esimene vestlus, milleks on A. Randpalu „Reisimuljed Brasiiliast", koos valguspiltidega. Kuu viimasel reedel, 27. jaanuaril on vestluse aineks „Eesti rahvausundi põhialused" — maailmavaade, kus vestleb H. Hööveł. Vestluste algus on kell 3.00 p.l.

H. H.

Kristina M. Noolandi,
M.A., B.Ed., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
305 Lake Shore Rd. East
Oakville, Ont. L6J 1J3
Tel. kontoris 844-8581
kodus 820-8836

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, kloositid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-päranduse ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

VAJATAKSE
lapsehoidjat
kahele lapsele (2- ja 4-aastased) pooleks päevaks 2—3 päeva nädalas Bloor & Runnymede rajoonis jaan.—juuni lõpuni.
Hel. 762-2367

SPORT

Kanada rekordihüppaja valmistub Los Angelese vastu

Aastal 1982 oli Kanada kõrgushüppaja Milt Ottey maailma parimate hulgas. Tema 2.32 oli esimeste tagajärgede nimekirjas, kuid 1983. aasta ei järgnenud samaste tulemustega. Ta võitis veel Los Angeleses sise-kergejõustikuvõistlustel kõrgushüppe, kuid vigastas samas oma jalga. Vigastus paranes siiski Edmontonis peetud üliõpilasmängude ajaks, kus ta jäi 15. kohale. Samuti andis vigastus tunda Helsingis maailmameistrivõistlustel, kus ta jäi üheksandaks. Kaks nädalat hiljem Zürichis peetud võistlustel ta hüppas juba 2.30 ja sai tagasi eneseusalduse, jagades esikohta läänesakslase Carlo Dalhauseriga.

Nüüd on Ottey'l eesmärgiks eelolevad olümpiamängud, kus ta loodab saada medalile. Hiina „kõrgushüppeime" praegune maailmarekordimees Zhu Jianhua on hüpanud maailmarekordiks 2.38 ja see on ainus mees keda Ottey pole kunagi võitnud. Otteyl on talvehooajal ees osavõtt neljast sisevõistlusest Ottawas, New Yorgis, Meadowlandis ja Torontos.

70.000 soovivad maratoni jooksta

13. mail 1984 korraldatavast Londoni maratonijooksust osa võtta soovijaid on seni olnud üle 70.000. Nüüd peavad korraldajad tegema valiku, sest jooksma mahub ainult 20.000. Nendest on 2500 kohta reserveeritud välismaalasist osavõtjaile ja 900 Inglismaa parimaile. Aga kuidas elimineerida 50.000 soovijat?

Boikoteerimise eest maksti

Austraalias on pääsenud liikuma uudis, et valitsus on maksnud 40-le sportlasele, kes boikoteerisid Moskva olümpiamängusid 1980. a. suvel. Iga sportlane sai umbes 5300 Kanada dollarit, jäädes mängudest eemale, millist boikotiaktsiooni juhtis USA põhjusel, et venelased okupeerisid Afganistani. Austraalia valitsus kutsus oma sportlasi boikotiga liituma „aupõhjusel". Siis ei olnud veel teada, et selle au eest maksti 5300 dollarit.

Spordiuudiseid kodumaalt

Tartu Spordiveteranide Koondise eestvõtmisel panid rida endisi Tartu kuulsusi välja auhindu noortele.

Tütarlastele A, B ja C klassides:

200 m — Euroopameister 4 x 100 m teatejooksus (1958) Linda Ojastu-Kepp;

600 m ja 400 m — XVIII ja XIX olümpiaadist osavõtnu, kolmekordne N. Liidu 800 m meister (1964, 1965, 1968) Laine Kallas-Erik;

800 m — Euroopa meistrivõistluste osavõtja (1969) Milde Kade-Matikainen;

Palliviskes & odaviskes — Euroopa meistrivõistluste hõbemedalivõitja odaviskes (1954) Virve Põldsam-Aoveer;

Kuulitõukes — ülemaailmsete üliõpilasmängude (1954) hõbemedal kuulis ja pronksmedal odas võitja Lea Pettai-Maremäe.

Poiste A, B ja C klassides:

200 m — kahekordne N. Liidu meister 200 m tõkkejooksus (1969—71) Kalju Jurkatam;

400 m — 19 kordne Eesti meister Eino Ojastu;

800 m — Eesti meister Alfred Pisuke;

1500 m — suurmeister Ants Nurmekivi;

3000 m — meistersportlane Hubert Pärnakivi.

Kuulitõukes — noorsoofestivalist Felik Pirts;

Kettaheites — meistersportlane Kaupo Metsur;

Odaviskes — XVII ja XIX olümpiamängudest osavõtja Mart Paama;

Vasaraheites — meistersportlane Madis Ainso.

erk

RISTSÕNA NR. 1177

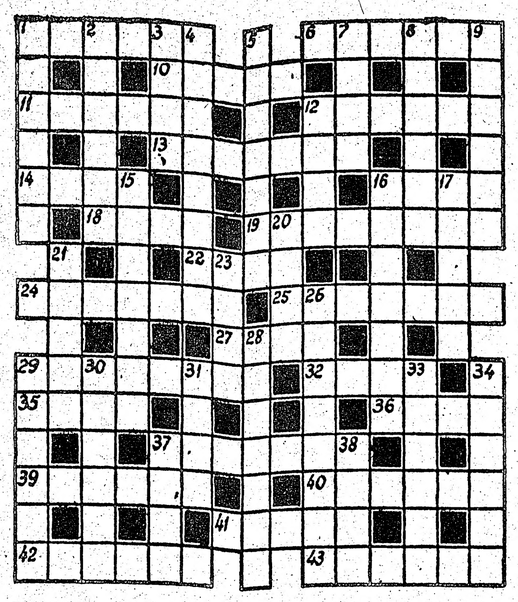

Põikread: 1. Palju kannatada vasti erutav või mõjuv, 32. Tugisaanud linn Lähis-Idas, 6. Nimepuu, 35. Virk, 36. Rumal, agar, kas eesti maalikunstnik, 10. Jant, 37. Väga väike, palja silmaga naljamäng, 11. Egiptuse vaaraode mitte nähtav organism, 39. Kirnimi, 12. Kuju tuntud idamaises janik Mõtslase kodanlik nimi, 40. muinasjutus, 13. Väike ratas, 14. Toores, harimatu inimene, 41. SüNäitleja Koppeli eesnimi, 16. gislill, 42. Saksa suuradmiral ja Prantsuse kirjanik, 18. Vesine toit, merejõudude ülem II maailmasõ19. Mees, kelle elukutseks on kalajas, 43. Tuntud sild Veneetsias. lapüük, 22. Jalats, 24. Külgvaade, ristlõige, 25. On kellegi või millegi poolt, 27. Põletab, 29. Tuge-

Püstread: 1. Peakate, 2. Mehenimi Vanas Testamendis, 3. Eesti helilooja Ameerikas, 4. Vaikselt, 5. Kõige enne, 7. Eesti luuletaja, 8. Porine, 9. Seljakott, 12. Eesti riigivanem, minister ja diplomaat, 15. Tugev keeristorm, 16. Ebausuline õnnetuste vastu kaitsev ese, 17. kaugemal, 20. Eesti naiskirjanik sajandi alguses, 21. Lause, kõnekäänd, 23. Skandinaavia naisenimi, 26. Kalendrikuu, 28. Maakera kõrgeim tipp, 29. Soperdaja, saamatu, 30. Mitte suur, 31. Veekogu, 33. Karusloom, 34. Allmaaraudtee, 37. Mäng ruudulisel laual, 38. Sadamalinn Itaalias.

RISTSÕNA NR. 1176
LAHENDUS

Paremale: 4. Ivask, 7. Loksa. 9. Eesel. 11. Lill. 12. Reek. 13. Koha. 14. Pimesi. 16. Elman. 17. Kali. 18. Daina. 20. Saks. 23. Under. 26. Saatus. 29. Viis. 30. Laat. 31. Vein. 32. Eelis, 33. Ertel. 34. Paide.

Alla: 1. Aval. 2. Aseri. 3. Solom. 4. Island. 5. Keem. 6. VEKSA. 8. Kiha. 10. Seek. 13. Klaas. 14. Piits. 15. Ilves. 19. Auvere. 21. Kalev. 22. Saal. 24. Niit. 25. Dinee. 27. Taip. 28. Utsal. 31. Vedu.

„Ehatare" teenistujate ja EAM juhatusliikmete jõulupuul lunastas Õnne Laikve oma kingituse lauluga. Pildil vasakult „Ehatare" administraator O. Tralla, administraatori abi Elna Kungla, EAK esimees Alfred Sepa ja Õnne Laikve. Foto: Vaba Eestlane

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.50
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	3.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale $3.—		
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	4.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolilastele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

8.

Ahastust, hirmu ja hingepiinu suurendas veelgi saabunud kuumus. Füüsilisi kannatusi tekitas troopiline paisetõbi, liivakärbsepalavik, düsenteeria ja sada muud kuumavöö haigust. Sõjaväeambulantsid ei suutnud nende vigade vastu suurt midagi, nagu nad ei aidanud ka Ahti ja Peebu nahasügelust ja lõõvet vähendada ega parandada.

„Aru ei saa, kumb siin hullem on, kas see joobennõi Afganistani kliima või ta bandiitidest koosnev rahvas!" vandus moskvalane Volodja, kes tõhusat abi saamata, ambulantsist tagasi oli tulnud. Kuna Peep ega Ahti talle midagi ei kostnud, siis viis Volodja jutu hoopis teisele teemale:

„Miks teie, pribaltlased, enestele vaipu ei hangi ja lambanahku ei muretse? Mis kuradi askeete te mängite?"

Vihje askeetidele tuli sellest, et venelased olid oma naridele pehmeid nahku ja vaipu laadinud, eestlased mitte.

„Jälk vaadatagi neid teie kirbukorjajate kuhje naridel," ütles Peep. „Tead, oma paised oled sa ka neile nahkadele võlgu!"

„Paised on Allahi karistus varguse eest!" forsseeris Ahti, aga see pani Volodja vihastama: „Tahad öelda, et mina olen varas, pljät?"

„Miks sa ärritud?" küsis Peep. „Ütle siis millisest poest või kui suure raha eest sinu vaibad on ostetud?"

„Poest?" röökis Volodja, „aga kas sina oled midagi kuulnud rahvusvahelisest õigusest ja sõjasaagist?"

„Üht-teist ikka olen," vastas Peep „aga sina mine parem magama ja ära nori tüli!" Volodja viskas vihase pilgu Ahtile, lõi siis käega, katsus punetavat paiset oma vasakul põsel ja läks oma nari poole.

„See on meie kõige kangem varas," märkis Ahti. „Ega ta ainult endale „hangi", starshinaale on ta paraja kuhja kokku kandnud".

„Tean," ütles Peep, „kõige jõledam on see, et starshi nagu teisedki saadab kogutud varanduse pakkidega koju..."

„Vaata, mis on saanud meie noortest eludest: nahk kärnas, kõht lahti, kannad rakkus — puruväsinud, aga magada ei saa, tähendab närv krussis. Ja võitle nagu gladiaator muiste — tapa seni, kuni sind ennast tapetakse. Vanka käsib — sina tee!"

„Kuule räägime millestki muust. Homme on meie kord mägedesse minna."

„Hea küll, millal sa viimati koju kirjutasid?

„Ammu. Pole neli kuud posti saanud ja millest ma neile kirjutaksin. Mitte midagi ilusat enam pähe ei tule."

„Nahka nad meid panid!" ütles Peep.

„Noh, räägi siis midagi muud, kui aina selle jama peale tagasi libised."

„Kõva tahtmine oleks ennast täis juua. Täis kui vana venelane, siis ehk saaks maailma asjust terakesegi aru."

„Natuke teistmoodi sõda see siinne, kui need, millest loetud on: soldatitele viina ei anta, ainult ohvitserid joovad."

„Saa ohvitseriks — saad viinagi! Seni aga pruugi hashist, nagu teised sinusugused..."

„Pole veel proovinud, aga kes teab kui kauaks veel proovimata jääb? Noh, näed, seal poisid juba tuiguvad..."

„Need tirivad anassaad või tsharsi. Ega sa ei tea on need ühe asja jaoks kaks nime või teine hoopis teine asi?"

„Kuule, Afganistan on samasugune paljurahvuslik riik nagu meie emake Venemaa, siin räägitakse palju keeli ja igas keeles on kuradil oma nimi. Eesti keeles on küll saatan ja teibel ja sorts kah veel, aga ka siin on see tshars ja hashiss ja anassaa üks kurat kõik!"

Telgi teises servas olid venelased juba käed üksteise õlgadele asetanud ja hakanud ringi tammuma, ise lõuates:

„Anassaa, anassaa,
patshemuu tõi harasha..."
(Anassaa, nassaa — miks sa nii hea oled? vene k.)

„Miks see vene valitsus arvab, et ohvitser peab olema alkohoolik, aga lihtne sõdur narkomaan?"

„Vabanda, aga ons keegi kunagi osanud ühe reagi ära seletada nende ahvide arvamustest?" Ahti viskus narile pikali, tõmbas vaibaääre üle pea ja püüdis magama jääda. Peep jälgis trampivat karja ja märkas teiste hulgas lätlast Jansensit. Ta oli seda noormeest veennud mitte sellele tasemele laskuma. Laskus, siiski.

„Raskelt kasvatatav noorsugu!" ohkas ta häälega, mis äratas mitte veel päris uinunud Ahti.

„Noh, vanataat, kui vana sa õige oled, et siin noorsugu kasvatama kipud?" turtsatas ta.

„Sul on õigus, aga loll on vaadata seda NLKP pedagoogilise töö tulemust — uut inimest: joodikud, narkootikud, egoistid, vargad. — Peaks vana Puulõua siia tooma ja oma silmaga vaatama panema, missugune see küpse sotsialismi uus inimene on. Ainult see juba siia ei tule, istub oma gerontide kambaga koopas ja kokutab oma suurtest saavutustest rahu heaks."

„Kes see Puulõug sul on?" küsis Ahti.

„Tohhoh, ei tea või? — Peasekretär ja president ja Liidu marssal ja üldse kaasaja suurim oraator."

Peep oli ennast lahti rõivastama hakanud ja Ahti küsis imestunult:

„Suhtud põlastavalt alarmidesse või? Siin ei ole ju ühtki rahulikku ööd olnud."

„Kuradile need üllatusrünnakud! Kere sügeleb üleni, nahk on puha mokas ja jalad haudunud. Peab õhku saama ja tuulutama, tulgu mis tuleb!"

☆

Kauaks seda tuulutamist ei kestnud. Ammu enne päevatõusu laaditi poisid veomasinaile ja veeti kopterite külje alla. Pidi tulema taas üks „julgestusoperatsioon mägedes" või seersantide keeles „bandiitide rookimine".

Mitmeis kohtades, väikestel platoonidel mägedes ja mägede vahel lossiti helikopterid tühjaks. Esimeste päikesekiirte punetuses pandi mehed ronima ülesmäge. Mägedes jaotus valgus väga ebatasaselt: mäetipud särasid ja lõhedest ning orgudest tõusis ainult paksu pimedust. Õhk oli siiski varahommikuselt värske. Aga see oli ka hõre, pani ronijad lõõtsutama ja andis varustusele seljas kahekordse kaalu.

Ahti ja Peep ronisid lähestikku ja vaikisid. Iga künka, kaljukivi või -nuki taga, igas praos, lõhes, augus võis olla peidus vaenlane, kelle pisikesest sõrmeliigutusest aitas, et nõukogude sõdurist langenud kangelast teha. Mäkkeronimine tegi naha märjaks, aga kui see nahk oli katki kratsitud, siis oli higi sama hea kui soolvesi haavale. See pani Peebu mitte enam vanduma, vaid oigama — aga Ahti seda ei märganud ega kuulnud, vähemasti tegi nii, nagu ei kuuleks.

Alt üles vaadates olid mäeküljed üsna kivised ja paljad paistnud, aga kui ise järele jõudsid kohta, kuhu silm juba varem oli jõudnud, siis selgus, et maas kasvas karedat rohtu, teravat sammalt ja okkalisi põõsakesi. Siinseal õitses mõni tundmatu lill, mida silm küll registreeris, aga teadvus paika ei pannud. Mõttetu masinlik ülesronimine jätkus, ainult kõrvad olid teritunud iga viimastki krõpsatust kuulma. Küllap siin vaadata ja nautida oleks olnud, aga ülesmäge minek oli tuim ja raske. Ergaski vaim ei registreerinud eksootilisi muljeid; meeli ja mõistust valitses valvas aga vastik tülpimus.

Läbi selle tuhmuse hakkasid kõrvad siiski eraldama lähenevate lennukite juminat. Äkki kajasid pommiplahvatused, veel ja veel ning iga mäeküla kordas neid oma siit ereda, sealt summutatud kajaga.

(Järgneb)

Villem Noolandi 70

Igal üle 70. eluaasta piiri astunud inimesel on kahtlemata oma pikast elust ühte-teist jutustada. Kuid ühel on elamusi kindlasti vähem kui teisel ja mõnel on need elamused tunduvalt pinnapealsemad ja rutiinsemad kui teisel. Kuid ühte võib siiski ütelda: need mineviku läbielamused ning pikkade aastate jooksul selja taha jäetud tööd ja tegemised loovad inimesest tervikliku pildi ja näitavad kas meil on tegemist tavalise või erakorralise inimesega. .....

Torontos 15. detsembril 70. aastaseks saanud Toronto Eesti Ühispanga juhatuse esimees Villem Noolandi kuulub kahtlemata erakorraliste inimeste hulka, kuigi seda ei saa oletada ega järeldada tema välispidisest tagasihoidlikust koorest ja reserveeritud käitumisest. Ta curriculum vitae annab siiski pildi mitmekülgsest ja paljude huvidega inimesest, kelle peamised tegevusalad — elektrotehnika ja majandusteadus — näivad küll olevat üksteisega vastuolus, kuid on siiski leidnud ühise nimetaja Villem Noolandi isikus.

Juubilar sündis Petrogradis 1913. aastal elektriinseneri pojana. 1917. aastal oktoobrirevolutsiooni ajal pidasid vanemad õigeks saata oma 4-aastast poega Tartusse vanavanemate juurde, järgnedes talle hiljem. Lapse üleviijaks Petrogradist Eestisse oli üks vene preester. Sellest ajast peale jäi Tartu Villem Noolandile kodulinnaks. Seal lõpetas ta Tartu Tehnikagümnaasiumi elektriharu ning astus 1933. aasta sügisel Tartu ülikooli, kus õppis esialgu inseneriteadust, kuid läks hiljem üle majandusteaduskonda. Ülikoolis valis ta endale akadeemiliseks organisatsiooniks ÜS Liivika.

Ülikoolitöö vaheaegadel töötas Tallinnas Volta elektrimootorite tehases ja hiljem Ühistegevuskojas panganduse sektsioonis, kus ta tihedalt kokku puutus ka Torontos Eesti Ühispanga asutaja ja esimese juhatuse esimehe Artur Ekbaumiga. Järgmiseks töökohaks oli Balti Puuvilla ja Kreenholmi tööstuste tollideklarandi positsioon masinate deklareerimise alal Tallinna sadamas.

Alanud Teine maailmasõda paiskas Villem Noolandi ühe saksa üksuse koosseisus rindele, kus ta tõusis pidevalt auastmetes ja viidi hiljem üle Eesti Diviisi koosseisu. Lahingutes sai juubilar kaks korda kergemalt haavata.

Põgenikuna Rootsis sattus Villem Noolandi taas elektrienergia alale, töötades esialgu kõrgpingeliinide ehitajana ja hiljem Nobeli auhinnaga kroonitud dr. Arrheniuse laboratooriumis elektriliste jälgclementide uurimisel. Ühtlasi täiendas juubilar ennast dr. Arrheniuse kulul Stokholmi Kõrgemas Tehnikakoolis kahe aasta kestel.

1950. aastal saabus juubilar koos perekonnaga Kanadasse ja asus peatselt tööle Ontario Hydro juures, kus töötas 30 aasta jooksul mitmes osakonnas, kuni pensionile minekuni. Hydro teenistuses olles tegi läbi terve rea kursusi, täiendades ennast oma erialal.

Toronto Eesti Ühispanga tegevusega liitus juubilar 1965. aastal, mil ta kutsuti panga revisjonikomisjoni, sealt valiti ta 1970. aastal panga juhatusse ning praegu on ta juba teist aastat panga juhatuse esimees. Ühistegevuse alal on Villem Noolandi Kanadas töötanud Ontario Hydro Credit Unioni juhatuse liikmena ja ühistegeliku küttеõli firma Metro-Consumers abipresidendina.

Kuid juubilar pole oma vaba aega pühendanud mitte ainult ühistegevuse liikumisele. Ta on võtnud endale Toronto Peetri koguduse juhatuses abilaekuri kohustused, on Eesti Tõlkefondis abiesimees ja kuulub Eesti Sihtkapitali juhatuse koosseisu. Nii-siis rohkem kui raske seltskondliku töö koorem ühe mehe õlgadel.

Villem Noolandi on oma põhikoelt suur optimist ning visa töömees ja sellega on ka seletatav, et ta on rääkinud vähe ja teinud palju. Ta võttis Toronto Eesti Ühispanga juhtimise üle panga tegevusajaloo kõige raskemal perioodil, Kanada majandusliku kriisi kõrgpunktil, kuid tema raugematu optimism ja tasakaalukas probleemide lahendamine viisid meie rahaasutuse üle ähvardavatest karidest ja Toronto Eesti Ühispank läheb tema juhtimisel taas vastu helgemale tulevikule.

Villem Noolandi suurel juubelipäeval on see loomulik, et temale ei jaga õnnitlusi mitte ainult tuhanded Toronto Eesti Ühispanga liikmed, vaid ka kõik teised eestlased. Meil on tavalisi inimesi palju, kuid erakorralisi tegijaid vähe. Villem Noolandi on üks nendest tegijatest ja temale kuulub eesti ühiskonna lugupidamine ja ka tänu.

K. Arro

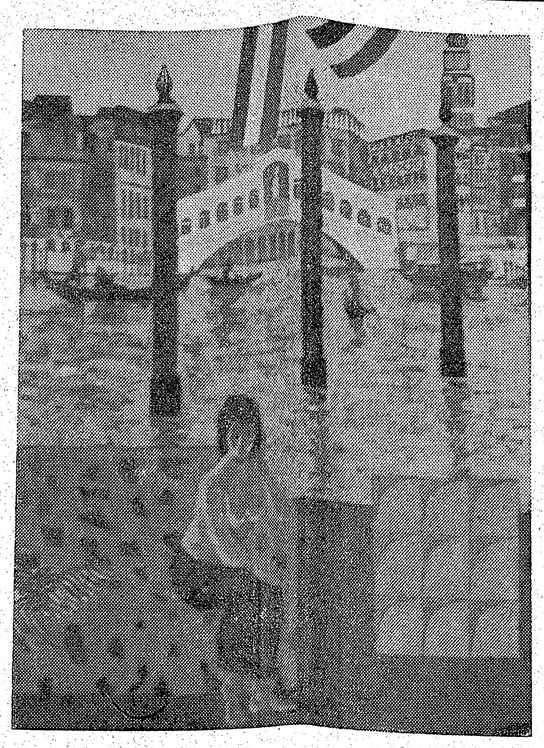

Endel Kõksi õlimaal „Poolakt Vemeetsias".

Endel Kõksi mälestades

Rootsis, Örebro linnas lahkus äkki meie hulgast 25. novembril kunstnik Endel Kõks. Ta oli isikupärane suurkuju eesti rahva hulgas, mitte üksnes mitmekülgse kunstnikuna, vaid ka kultuuriedendajana. Olles laialdaste teadmistega kunstiteoorias, loomingustiilides ning vooludes, kasutas ta oma eneseväljendusannet nii kõnes kui kirjas kvaliteedinõudlikkuse arendamiseks mitte üksi kujutavkunstis, vaid ka teisfel loomingualadel.

E. Kõks lõpetas meie omariikluse algaastail Tartus asutatud Kõrgema Kustikooli „Pallase" 1940. aastal. Allakirjutanu, olles kunstiõpilane Tallinnas, mäletab seda kaja, mis Tartust sinna jõudis, et „Pallase" kunstikooli on lõpetanud kolm „K-d", kellest loodetakse palju meie kunstile. Need kolm olid maalikunstnikud Kõiks, Kits ja Karrus, kes kõik neile pandud lootused täitsid; kuid 1944. aastal vabasse maailma pääsenud Endel Kõks tegi seda siiski kõige võimekamana.

Alguses Saksamaal ning 1950. aastast alates Rootsis, asus ta kohe loomingusse nii maalis kui ka graafilistes tehnikates eksperimenteerides intelligentselt realismile põhinevais laadides, jäädes alati kvaliteedinõudlikuks lõpprесultaadi suhtes.

Kunstnik Kõksi loomingus puudus nähtav spontaansus, tundudes olevat enam intelligentsist kontrollitud distsiplineeritud sisukus. Alles põhjalikul süvenemisel ilmnes, et tema kontrollitud vormi all elas sügav intensiivsus nii loomingu teostuses kui oma seisukohtade väljendamises.

Endel Kõksi looming oli algaastail reaalsusest inspireeritud ja reaalvormidele ehitatud, kuid otsivana ning analüüsivana jõudis ta 50-ndates aastates mitte-objektilisse abstraktsesse loomingu nägemusse, kus vorm, kompositsioon ning eriti jõulisena tema koloriit olid rakendatud nõudluku tehnilise viimistlusega intellektile ehitatud esteetilist iluelamust otsivad.

Kunstnik Kõksi rahvusliku kunstitegevuse tunnetus oli tugev. Ta muretses eesti rahva saatuse pärast ning uskudes, et rahva säilimise jõud peitub selle kultuuris, rõhutas ja tunnistas ta tugevaid kunstnikke ning suhtus kriitiliselt nõrgasse loomingusse. Ta püüdis nii suuliselt kui ka kirjasõna kaudu arendada eesti kunstipubliku maitset ja teadlikkust. Sama rahvusliku teadvuse ajel muretses ta meie kunstiloomingu tulevikule säilitamise pärast ja töötas viimastel aastatel väljaspool kodumaad elunevate kunstnike loomingu dokumenteerimisega.

Endel Kõks oli tugev isiksus meie kujutavkunstis ning vaatamata tema aegavõtvale viimistluslaadile, oli ta töökalt produktiivne. Ta rändas palju ning oli teadlik kujutavkunsti arengu ning otsingu suundadest maailma perspektiivis.

Perioodiliselt peatus ta pikemat aega Ameerika mandril nii Ameerika Ühendriikides kui ka Kanadas, luues ning esitades oma loomingut nii eesti kui ka kohaliku maa kunstipublikule. Nii ühemehe kui ka grupinäituste kaudu on tema looming tuntud ning kogutud mitmetel maadel ja esitatud nii muuseumides kui ka erakogudes.

Endel Kõksi surm on suur kaotus eesti rahvale nii loova kunstnikuna kui ka kultuurikandjana.

Abel Lee

Eesti Arhiiv Austraalias

Ülevaade 1982. a. tegevusest

Käesolev ülevaade hõlmab Eesti Arhiivi Austraalias (EAA) tegevust 1982. kalendriaastal, mis oli arhiivi kolmekümne esimeseks tegevusaastaks. EAA asub Sydney eeslinnas Lidcombe'is eriti arhiivi jaoks ehitatud tule-, niiskus- ja valguskindlas kivihoones, postiaadressiga: Estonian Archives, c/o dr. H. Salasoo, 2 Water St., Lidcombe, NSW, 2141, Australia.

Sel aastal arhiiv sai ostu teel juurde ca 60 jooksvat meetrit uusi terasriiuleid ja nüüd on arhiivis riiuleid üle 250-jooksva meetri, mis võimaldab mõne aasta jooksul veel küllaldaselt uusi materjale vastu võtta ja paigutada.

Kui arhiivi asutamisel Austraalia Eesti Seltside Liidu poolt 1952. a. oli kavas koguda ainult väljaspool Eestit ilmunud eestikeelset kirjavara alates 1944. aastast,

siis ajajooksul arhiivi ülesandeid ja kogumisala laiendati ja praegu kuuluvad arhiivi kogumisalasse kõik väljaspool Eestit ilmunud eestikeelsed ja muukeelsed eestiainelised trükised, kõik eestlaste kirjutatud trükised ükskõik millisel teemal ja millises paljundustehnikas ning igasugused eestlaste elu ja tegevust käsitlevad materjalid.

Arhiiv sai aasta jooksul juurde hulga väärtuslikku kirjavara ja muid arhivaale paljudelt ideelistelt rahvuskaaslastelt nii Austraalias kui ka teistel mandritel ja Kodu-Eestis. Paljud eesti kirjastused, väljaandjad ja autorid eelmiste aastate eeskujul saatsid arhiivile tasuta oma väljaandeid: ajalehti, ajakirju ja raamatuid. Trükiseid leidus arhiivis aasta lõpul 42 keeles, nimelt peale eestikeelsete veel eestlaste kirjutatud või eestiainelisi kirjutisi sisaldavaid trükiseid,

Arhiivi kirjavahetus ka sel aastal oli rohke ja sellele kuulus arhivaari ajast suurem osa.

Aasta jooksul saatis arhivaar välja üle viiesaja kirja ja saadetise, saades sama aja jooksul üle 800 kirja ja saadetise,

lisaks veel üle 600 saadetise, mis tõid eesti- ja muukeelse perioodika numbreid.

Aasta jooksul saadi juurde suuremaid trükiseid ja eesti autorite teaduslikke töid 686. Neist 43 tuli osta, ülejäänud 643 saadi tasuta. Aasta lõpul oli neid registreerituna arhiivi üldkartoteegis 15 936, neist eestikeelseid 5060 (699 000 lehekülge), muukeelseid 10 876 (639 000 lk.). Väljaspool Eestit aastail 1945—1982 ilmunud enam kui 2400 eestikeelsest raamatust oli aasta lõpul arhiivis ligi 98%. Enne 1944. a. ilmunud eestikeelseid raamatuid oli 1595, neist möödunud sajandil ja varem ilmunuid 93, neist vanimaks „Meye Koige armolisemba Kunninga Soddaseaduset", aastast 1697. Peale ülalmainitute on arhiivis veel annetusena saadud 736 eesti- ja muukeelset raamatut, mis ilmunud okupeeritud Eestis aastail 1945—1982.

Eesti autorite teaduslikke töid oli aasta lõpul kokku 8463 tööd 685-lt eesti autorilt väljaspool Eestit. Saja ja enam tööga olid esindatud järgmised praegu tegutsevad autorid: Johannes Piiper jr. (Lääne-Saksamaa) 355 tööd, Arthur Võõbus (USA) 240), Felix Oinas (USA) 200, Jüri Kaude (USA) 183, Rein Silberberg (USA) 173, Indrek Martinson (Rootsi) 171, Ernst Öpik (Põhja-Iirimaa) 151, Vello Helk (Taani) 118, Jaan Puhvel (USA) 108.

Väiketrükiseid (võõrkeelsed ajalehelõigendid, ürituste kavalehed, lendlehed jne.) oli aasta lõpul üle 35 000.

Edasi leidus arhiivis veel 468 paguluses ilmunud ja 186 enne 1944. a. ilmunud eestikeelse perioodilise väljaande aastakäike või numbreid,

üle 670 muukeelse perioodilise väljaande aastakäike või numbreid eestlaste kirjutatud või eestiainelise sisuga, üle 18 500 ülesvõtte, negatiivi ja pildiku, üle 1200 eksliibrise, siis veel noote, heliplaate, helilinte, kassette, filme, dokumente, käsikirju, üle 450 arhiivkausta organisatsioonidelt, asutistelt ja eraisikuilt, ning muid materjale.

Olude sunnil, kuna Austraalias puudub eesti muuseum, on arhiivi vastu võetud ja säilitatakse ka esemeid, mis õieti ei kuulu arhiivi, nagu aumärke, medaleid, ürituste rinnamärke, laagrite vimpleid, eesti linnade ja maakondade vappe, Eesti Vabariigi maa-alal valmistatud puust iluasju ja muud.

Kõiki, kes seda ülevaadet loevad, palub arhiiv tungivalt läbi vaadata kõik panipaigad, kus leidub mõnesugust kirjavara, eriti enne 1944. a. ilmunud raamatuid, ajalehtede ja ajakirjade numbreid, fotosid, dokumente jne., mida enam ei vajata.

Iga üksik ajalehe või ajakirja number endisest ajast, iga tühisena näiv vana ärikalender on arhiivis teretulnud.

Ei maksa pead murda selle üle, kas trükis on väärtuslik või mitte. Jäetagu see arhivaari mureks.

Alates 1945. aastast väljaspool Eestit ilmunud eestikeelsete ajalehtede ja ajakirjade numbrid on arhiivis enamikus olemas ja nende kohta on soovitav enne saatmist arhiivist küsida, kas neid vajatakse. Kõik muu aga (raamatud, brošüürid, teaduslikud tööd, fotod, kirjad jne.) in alati vajalik.

Hugo Salasoo arhivaar

Alkoholimüügi keeld alla 21-aastastele?

WASHINGTON — USA presidentlik komisjon joobnult sõitmise üle soovitas tõsta minimaalse seadusliku alkoholi tarvitamise vanuse üleriiklikult 21-le aastale, aga nõuandev laudkond, mille president Ronald Reagan asutas möödunud aastal, soovib esiteks riigile anda võimaluse valida vabatahtlikult kõrgemat alkoholi tarvitamise vanusemäära, selleasemel, et selle määraks keskvalitsus.

Iisrael ei pidanuks Liibanoni tungima

TEL AVIV — Umbes 51,7 prots. Iisraeli elanikest arvavad nüüd, et Iisrael ei pidanuks alustama oma invasiooni Liibanoni, selgus Iisraeli nädalalehe „Koteret Rashit" gallupuurimisel. Samasugune uurimus 1982. a. juulis leidis, et ainult 13 prots. olid invasiooni vastu. See vastuseis kasvas 32-le 1982. a. detsembris, 44 protsendile 1983. a. mais ja nüüd 51 protsendile. Uurimus tehti Dahaf uurimisinstituudi poolt.

Jääkahjustused N. Liidu kaubalaevastikus

MOSKVA — N. Liidu kaubalaevastik on kandnud tänavu tõsiseid kaotusi navigatsiooni hooajal Põhja-Jäämeres. Kahjustused laevadele on suuremad kui alul mõeldi, vähemalt 35 jäässe kinni jäänud kaubalaeva olid kinni 8—9 nädalat, kuni N. Liidu aatomjäälõhkujad „Lenin" ja „Leonid Brezhnev" katsusid neid päästa, saades ka ise sellejuures vigastusi. Üks kaubalaevadest sai nii raskesti vigastada, et vajus põhja, kuid meeskond päästeti.

Täiendus

„Vaba Eestlane" nr. 95 ilmunud EKKT kunstinäitust käsitlevas artiklis „Klubiline kunstinäitus" on ekslikult ära jäänud autori nimi. Selleks on Abel Lee.

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

JOHN E. SOOSAAR C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler.
Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dimnick Cr.
Tel. 489-0562

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE. AT HOWARD PARK

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

ELEKTRIK
Sissesõited, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 12. jaanuaril 1984 — Thursday, January 12, 1984

ÜLESKUTSE:

ESTO VIDEO ja ESTO KINO ESTO-84 ajal

Eesti Kunstide Keskuse Foto- ja Videoosakond palub koostööd eesti video-kunstnike ja video-arhivaaridega üle maailma.

Eesti Kunstide Keskus palub kõiki video-huvilisi või organiseerunud gruppe, kes soovivad oma video-filme või eestiainelisi dokumentatsioonisalvestusi Eesti Päevade nädalal esitada, võtta kontakti „ESTO VIDEO-ga".

EKK programm „ESTO VIDEO" on foorum ja kontaktivõimalus kõigile video-harrastajaile.

VIDEO KINO ruum on reserveeritud.

VIDEO KINO asub Royal York hotellis.

VIDEO KINOS võite tutvuda eestlaste kultuuriavaldustega üle terve maailma.

VIDEO KINOS on võimalik nautida ESTO-84 päevasündmusi ja üritusi mugavalt tugitoolis istudes.

VIDEO KINO on avatud 24 tundi päevas.

EKK ootab Teilt nimekirja esitatavatest videolintidest: Programmi pealkiri? Pikkus? Teie lindi laius? Missugust süsteemi kasutate?
Aadressil: Estonian Arts Centre/

Eesti Kunstide Keskus
958 Broadview Ave., Room 203
Toronto, Ontario, Canada
M4K 2R6

27.—30. detsembril toimusid Kotkajärvel Toronto eesti vanemgaidide ja vanemskautide talipäevad, „Lumememme" nimelises talilaagris. Pildil talilaagri liikmed heiskavad lippu. Rivis vasakult Toomas Kald, Tarmo Soots, Ülo Soots, Monika Kask, Milvi Loite, Endel Mell, Maimu Nõmmik, Ingrid Kütt, Ilmar Kütt, Maret Tae, Pearu Tamm ja Margus Tae. Lippu heiskavad Lydia van der Veen ja Mikk Jõgi.

Foto: S. Kask

Venelased ei tule läbirääkimistele

Gromõko ütles, et ärgu levitatagu „propagandistlikku narkootikat"

MOSKVA — Lääneriikide juhid, kes ennustavad N. Liidu tagasipöördumist Genfi läbirääkimistele, on levitamas „propagandistlikku narkootikat", ütles N. Liidu välisminister Andrei Gromõko.

Kõnes, mis oli kohandatud eesolevale kohtumisele USA välisministri George Shultziga Stokholmis 18. jaanuaril, Gromõko väljendas N. Liidu seisukohta rakettide üle, öeldes et see pole mitte muutunud pärast seda, kui Moskva jalutas välja novembris Genfis.

Gromõko kõneles Ida-Saksamaa välisministrile Oskar Fischerile antud õhtusöögil. Fischer oli tahtnud mulje jätta, et USA rakettide asetamine Euroopasse pole mitte nii suur probleem,

ja nad on soovitanud ka Moskvat uusi relvi ignoreerida ja lihtsalt minna tagasi läbirääkimiste lauda taha,

ütles ametlik uudisteagentuur Tass.

Lääne diplomaadid ütlesid, et Gromõko kommentaarid olid sihitud eriti lootuste eemaldamiseks, nagu võiks N. Liit olla valmis pehmendama oma seisukohti rakettide küsimuses Stokholmis.

Nürnbergis, Lääne-Saksamaal kõneles N. Liidu poliitbüroo liige Grigori Romanov, öeldes et N. Liit ei alusta enne läbirääkimistega, kui USA on viinud ära oma kesk-kaugusega raketid Lääne-Euroopast.

Pershing-2 ja tiibraketid olid torpedeerinud läbirääkimised ja ojevat mõttetu nende jätkamine kui need on alles paigal.

1. jaanuarist on osa neist juba võitluseks valmis.

Nõukogude raadiokommentaator „ravitud"

MOSKVA — Moskva raadiokommentaator, kes möödunud maikuul kiitis afgaanide partisane, kes võitlesid „nõukogude sissetungijate" vastu, on pandud uuesti oma töökohale. Vladimir Danchev „oli olnud haige, aga nüüdseks on ravitud", ütles üks raadiojaama ametnik selgitades, et Danchev oli olnud ravil psühhiaatrilises kliinikus. Danchev üllatas maailma, kui ta Afganistani uudiseid andes nimetas nõukogude üksusi sissetungijaiks.

Massihaud Salvadoris

SAN SALVADOR — Kuus väliskorrespondenti, nende hulgas kanada CBC reporter, ütlesid et nad võivad kinnitada mässuliste raadio väidet Salvadori partisanide sümpatiseerijate massilisest hukkamisest USA poolt treenitud sõdurite poolt. Aga nad kaotasid oma tõendid, kui nende paat järvel ümber läks ja nad päästeti kaluri poolt. Vasakpoolsed mässulised väidavad, et 123 mässuliste sümpatiseerijat oli hukatud 4. novembril sõjaväeüksuste poolt kolmes Salvadori külas. Tunnistajad olid siiski näinud ainult 22 laipa, aga neile anti nimekiri 118 nimega, kes väideti olevat hukatud.

Salvadori partisanide üllatusrünnak

SAN SALVADOR — Salvadori armee ohvitserid ütlesid, et pühadevahelisel nädalal üle saja valitsusväe sõduri sai surma partisanide üllatusrünnaku puhul. Suurim kaotus viimase nelja aasta jooksul. Partisanide tegevus on muutunud aktiivsemaks, möödunud aastal langes nende kätte 3600 relva, nende hulgas 61 automaatpüssi, 53 granaadiheitjat, 23 bazookat ja 40 mortiiri.

Iisraeli oma terrori-organisatsioon

JERUUSALEMM — Iisraeli salapolitsei ja politsei on organiseerinud erilise spetsiaalüksuse esimest korda riigi ajaloos kontrollimaks juutide terrorismi oma riigis. Üksus asutati, kui üks grupp, nimetades end TNT, heebrea lühend sõnast „terror terrori vastu", teostas peagu 20 rünnakut kolme nädala jooksul kristlaste ja muhameedlaste vastu, mida esialgul peeti palestiinlaste poolt teostatuks.

Sõjavägi haaras Nigeerias võimu

NAIROBI — Sõjaväelise võimuhaardega kõrvaldati Nigeerias ametist senine valitsus, misjärel uued valitsejad asusid kohe kõrvaldama eelmise valitsuse korruptsiooni, mis oligi põhjuseks rahulolematusele. Nigeeria on nüüd 21. riik Aafrikas, mida juhitakse sõjaväelase poolt. Uueks juhiks on 41-aastane kindral Mohammed Buhari. Nigeeria on rikas õlimaa, kes on ka uue valitsuse ajal lubanud jääda OPEC liitu. Raskused majanduselus tekkisid, kui nõudmine õli järele vähenes ja hind maailmaturul langes.

Uusi võitlusi jõulupühade maal

BEIRUT — Liibanoni sõjavägi ja shiite-muhamediusulised pidasid jõulupühade ajal metsikumaid tänavavõitlusi viimase kolme kuu jooksul Beirutis, põhjustades suuri kaotusi tsiviilelanikkonnas.

Kokkupõrge algas kui prantsuse rahukaitseüksused tõmbusid välja kahelt võtmepositsioonil olevalt postilt palestiina põgenikelaagrite juures Beiruti eeslinna läheduses.

Pariisis on prantslased muret tundnud sealsete võitluste üle ja valitsus plaanitsevat oma 2000 sõduri vähehaaval Liibanonist ära toomist. Prantsuse kaitseminister Charles Hernu, kes veetis jõulupühad Liibanonis,

ütles et konflikt Liibanonis on kiiresti arenemas avalikuks kodusõjaks.

Teisipäeval pärast pühi sattusid mõned kahurimürsud ka Beiruti lennuvälja piirkonda, kus ameeriklased on rahukaitse ülesandeis, kuid ameeriklased ei kandnud kaotusi ega vastanud ka omapoolse tulega.

Poolas vabastati poliitvange

VARSSAVI — Poolas vabastati jõulupühadeks 30 poliitilist vangi. Kuid Solidaarsuse juht Lech Walesa, kes tervitas vangide vabastamist kui sammu õiges suunas, ütles et see vabastamine oli ainult ajutine vähemalt neljale vabastatud vangile, kes peavad näitama end vanglas jälle 10. jaanuaril.

Ka Walesal enesel tuli politseisse minna aru andma ja seletama oma osavõttu äsjasest ametiühingu põrandaaluste juhtide kohtumisest.

Tallinnas laenutatakse voodipesu

Ärikuulutused Eesti Kommunistliku Partei ajalehes „Rahva Hääl" on haruldased. Pühadeks siiski ilmus ajalehes üks selline: ...

„Peo- ja puhkeõhtute korraldamisel ning külaliste majutamisel pakub oma abi TOOTMISKOONDISE „KIIR" pesulaenutuse punkt Lauristini 8-a. Laenutame voodi- ja lauapesu, saunalinu ja käterätikuid.

Sama tootmiskoondise keemilise puhastuse vastuvõtupunktides võetakse vastu kardinaid pesemiseks, tärgeldamiseks ja raamimiseks".

Inglismaa valmis läbirääkimisteks Argentiinaga

LONDON — Inglismaa deklareeris 4. jaanuaril, et nad on valmis otsekohe alustama läbirääkimisi Argentiinaga normaalsete suhete taastamiseks, aga ta ütles, et sellejuures ei peeta mingisuguseid läbirääkimisi Inglise ülemvõimu kohta Falklandi saartel.

Töölissööklas

Tallinnas kontrolliti Tallinna Autoremonditehase sööklat, lasti inimestel anda iseloomustusi ettevõtte kohta, mis olid vägagi vastandlikud, alates „See on ikkagi söökla, mitte sigala . . ." kuni „Palume söökla töötajaile avaldada tänu hea töö eest". (RH nr. 292).

Autoremontijad alustavad kell 7 hommikul. Varasemad tulijad jõuavad puhvetis ka kohvi ja mõne võileiva võtta. Pärast seitset enam ei anta. Siis on aeg tööle hakata. Juba veerand 11 läheb esimene vahetus — ettevalmistusjaoskond lõunale. Selleks ajaks peab sööklas kõik valmis olema. Pool tundi hiljem tulevad esimese ja nende järel poole tunni pärast teise osakonna töölised. 20 minutit enne 12 algab administratsiooni lõuna.

Selline ajajaotus peaks vältima trügimise. Aga alati ei ole ka. Tihtipeale ei olda sööklas lõuna jagamiseks valmis. Siis venib kõigil lõuna ettenähtust pikemaks, mõnikord juhtub, et söögijagajad ise söövad rahulikult ja saba muudkui kasvab, aga tööliste lõuna kestab ainult poolt tundi.

Söömise juures ilmnevad „mustad plekid". Kuigi maast-madalast õpetatakse inimesi enne sööki käsi puhtaks pesema, tegelikult minevat isegi iga päev see manitsus meelest ära. Tehase söökla eesruumis on kraan, aga ainult külma veega. Vist sellepärast pestakse seal käsi harva. Pealegi on suitsumehed kraanikausile teise otstarbe leidnud. Äravoolutoru ummistavad igas pikkuses konid.

Igal suvel tehakse sööklas remonti, värvitakse seinad ja lagi, kuid ruumi seinad olevat siiski nukrad, sest ruum olevat kujundamata.

Söökla toidukaart osutuvat suureks mõistatuseks. Kes ta suudabki läbi lugeda, ei ole veel õnnelik, sest iial ei või kindel olla, kas kirjas seisvat rooga antakse. Asi seisvat selles, et menüü nii kergelt oma saladusi ei reetvat, ripub kõrgel seinal kirjutatud lohaka, pisikese kirjaga. Ja ega lugemisest polevatki kasu, tärgem on kohe asja juurde asuda. Valida pole. Ei olnud vaatlusalustel päevadel 8. ja 9. dets., ega ilmselt ka teistel päevadel. Üks supp, üks praad, vahel ka kaks praadi. Sellepärast kurdetakse ja soovitakse, et iga päev oleks vähemalt sortimendi miinimum tagatud. Kõik menüüs kirjas olev oleks ka saadaval.

Ka polevat aimugi hindadest. Enne olid need seisnud salatite, magustoitude, praadide ja suppide juures. Nüüd pole ammu enam nähtud kontrollportsjone, sellepärast ei oskavat keegi hinnata, kas antav vastab kaalunormile.

Ka hinnad jäävad mõistatuseks. Keegi ei hakka minema enam tagasi toidukaardi juurde, pealegi seal mõned asjad puuduvad. Võtad kolm toitu, (piima on harva), annad rubla ning sulle loetakse hulk kopikaid peole tagasi. Mida aga iga toit maksis, seda ei saadavat kunagi teada kuna kassaaparaat on nii kavalasti seatud, et löödavad numbrid tagaküljel välja ei paista.

Asetanud toodud toidu lauale, pannud kleepuva kandiku läbisegi visatud kuhja, kus teda enne järgmist kasutajat keegi ei puutu, võibki sööma hakata. Sellejuures tegi üks sööja märkmeid.

- vähe on juurviljatoite ja salateid;
- liha kipub kõvaks jääma;
- bitkiid (ümmargune hakkkotlet) ja muud kotletid ei ole maitsvad;
- leibade jaoks olgu taldrikud või paberid;
- prae garnituur ei ole alati värske;
- talvel olgu kuuma teed;
- salvrätikud peaks ka olema;
- aasta läbi lendavad ringi kärbsed;
- sooviksime, et kokad ei teeks enam maitsetuid toite, vaid valmistaksid kõike nii nagu koduski, armastusega.

Toidusöömist teeks maitsvamaks korralikud noad ja kahvlid. Nuge pole sööklas väljas üldse ja kahvlid on viletsad. Kas nõukogude töölissööklais ei ole vaja korralikke nuge-kahvleid? ahastab üks.

Puhvetis müüakse vanu võileibu, kompvekid on kuivanud kivikõvaks ja pealegi olevat *puhvetipidajal* kombeks igal päeval tagasiantava rahaga eksida, aga alati oma kasuks.

Tallinna Autoremonditehase töölised unistavat tööliisklassi sööklast ja nüüd kui töödistsipliin on kõneaineks, siis olenevat ka söökla olukord töödistsipliinist.

Aga raskusi olevat ka söökla pidajail: pidevalt jäävad tulemata tehase söökla tellimised, saadetakse vananenud kaupa (kompvekke), kontroll on töötajate üle nõrk, mispärast üks sööja kurtiski, et „See on ikkagi söökla, aga mitte sigala . . .", kuigi viimane talle meelde tuli.

15. AASTAPÄEVA VÄLJAMÜÜK

THE SCANDINAVIAN SHOPPE
235 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886
Omanikud eestlased

Très Chic Boutique
TORONTO

Euroopa kasukate modellid
Kodumaine kvaliteet ja stiilid
Teie mõõtude järgi valmistatud karusnahk- ja varrastel kootud esemed
Meie oma moelooja modellid
Müüme ka daamide kleite ja kostüüme — viimased moed
Puhastamine — Ümbertegemine — Külmutusruumis hoidmine
Tasuta kindlustus 1 aastaks, kui ostate kasuka või jaki meilt

Saadaval Soomest imporditud Pentik „SUEDE" mantleid, seelikuid ja jakke.

JAANUARI VÄLJAMÜÜK
kuni 70% HINNAALANDUST

70 Yorkville Avenue
926-0717